

תורה אור המבואר

מאמרים
על פרשיות התורה ומועדי השנה

מלוקטים מספרי
תורה אור ולקוטי תורה

ד"ה לכן אמור לבני ישראל
יציאת מצרים בעבודת ה' של כל אחד ואחד

מחולק לסעיפים עם פיסוק מלא,
בהוספת ביאורים, פיענוחים, הערות וצינונים

פרשת וארא
שנה ד | גליון קל"ב
שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים וחמש לבריאה

©
כל הזכויות שמורות
למערכת ליקוטי תורה המבואר

הרב לוי געלב
עורך ראשי

הרב מנחם דאברוסקין - הרב ברוך וילהעלם
עורכים

בשורה טובה
לשמוע ולהוריד אלפי שיעורים בחסידות, בתניא, דרך מצותיך,
לקוט"ת ותו"א ועוד, באודיו או בכתב
נא לבקר באתר החדש והמפואר אוצר החסידות
otzerhachassidus.com

לקבל הגיליונות באימייל או להקדיש הגיליונות הבאים
(+1) 718-650-6295
LikuteiTorah@otzerhachassidus.com

לפרטים אודות מוקדי ההפצה בארה"ק וכן להשתתף בהוצאת ההפצה בארה"ק
050-4109309
L109309@gmail.com

יו"ל ע"י

הרב לוי געלב
(+1) 310-938-4016
info@maamaronline.com

מכון לעבדך באמת
בארה"ב 718-650-6295 (+1)
בארה"ק 050-4109309
info@otzerhachassidus.com

פתח דבר

בעזה"י

בשבח והודיה לה', מוגש בזה לפני ציבור הלומדים, מאמר "ד"ה לכן אמר לבני ישראל" בסדרת "תורה אור המבואר", שהוא פירוש וביאור על מאמרי חסידות דפרשיות השבוע ומועדי השנה, מלוקטים מספרי תורה אור ולקוטי תורה לרבינו הזקן נבג"מ זצוקלה"ה. ומטרתו להקל בלימוד ה'חסידישע פרשה' בכל שבוע.

הביאור מבוסס על המאמרים המיוסדים על דרוש זה וכן על עוד 'הנחות' מאותו הדרוש (כגון: מספר מאמרי אדמו"ר הזקן, תורת חיים, מאמרי אדמו"ר האמצעי, אור התורה וכו'). כמו כן נכתבו "ביאורי מושגים" - הסברה רחבה של מושגים יסודיים בחסידות, המופיעים במאמר.

גם ביאורי המושגים מיוסדים על מקומות אחרים בדא"ח אשר שם מבואר הענין באריכות וביאור יותר (כידוע ש'דברי תורה עניים במקום אחד ועשירים במקום אחר').

כפי שנראה לעין הקורא, נשתפרו הקונטרסים בתוספת מרובה על העיקר ממה שהיו, בעריכת המאמרים ע"י צוות משפיעים שיחי', עימוד ועיצוב חדש, וגם הגהה יסודי שיהיה נקי ומנופה מכל טעותי הדפוס, ועוד הרבה תיקונים אשר כל הרואה יאמר ברקאי.

לבקשת רבים, ניתן לקבל הקונטרסים מדי שבוע בשבוע באימייל, לקבלו נא לשלוח אימייל לכתובת: subscription@otzerhachassidus.com, וכן אפשר להוריד את הקונטרס, וכמו כן גם הקונטרסים האחרים שי"ל על ידינו בכתובת: otzerhachassidus.com.

כבר אמר דוד המלך ע"ה "שגיאות מי יבין", יתכן כי נפלו אי הבנות בעניינים המבוארים או טעותי הדפוס וכדומה. על כן שטוחה בקשתנו בפני ציבור המעיינים בקונטרס - לשלוח את הערותיהם ונתקנם בבוא העת אי"ה.

כתובת למשלוח הערות: likuteitorah@otzerhachassidus.com

ויה"ר שנזכה לקיום היעוד "כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים", ונזכה לשמוע תורה חדשה, "תורה חדשה מאתי תצא" (ישעיה נא, ד), במהרה בימינו ותיכף ומיד ממש.

כ' טבת - ה'תשע"ה

בברכת שבתא טבא

לוי געלב

מכון לעבדך באמת

לקראת הילולת רבינו הזקן בעל התניא והשו"ע זי"ע השתתפו בהפצת תורתו בכל רחבי תבל במדה שלא היתה מעולם!!

ידידינו היקר!!

אתם נהנים מקונטרסים היפים מדי שבוע בשבוע??
אנא קח חלק בההוצאות השוטפות של הוצאת הקונטרסים!!

**תרום רק דולר אחד
לקונטרס!!**

ס"ה סכום של \$50 לשנה

וכל המוסיף הרי זה משובח!!

תתקשרו עכשיו בנדבת לבבכם:

טלפון א"י: 0504109309 טלפון חו"ל: 929-251-4732

אימייל: info@otzerhachassidus.com 310-662-3437
rabbigelb@gmail.com

בקצה המזלג,

מה עומדת תחת המפעל הגדול הזה ??

- צוות המכון הוא 8 אברכים ת"ח העורכים
- הביאור, ומגיהים כל קונטרס
- מדפיסים אלפי קונטרסים מדי שבוע בשבוע
- מופצים במאות בתי מדרשות בארץ ובחו"ל
- מפיצים באימייל לאלפי אנשים
- ההוצאות הוא יותר מעשרים אלף דאלער לחודש!!
- הקונטרס הוא בחנם! בלא שום תשלום מעות.

ולעת הזאת אנא פונים אליכם, אנא אל תחמיצו את השעה, ותרום עכשיו סכום הגון, כדי שיהיה ביכלתינו להמשיך בהוצאה לאור קונטרסים אלו תמידין כסדרן.

ובזכות זה תתברכו בכל ברכות האמורות בתורה, בבני חיי ומזוני רוויחי, נחת ואושר וכט"ס.

מכון לעבדך באמת

ד"ה לכן אמור לבני ישראל וגו'

יציאת מצרים בעבודת ה'
של כל אחד ואחד

תוכן המאמר

פרק א

פעמיים בכל יום - בבוקר ובערב - הוא עת יציאת מצרים ברוחניות.....ז

פרק ב

השמחה מאוא"ם המתלבש בתומ"צ היא יותר מתענוג הנשמות בג"ע.....ט

פרק ג

השמחה נרגשת באדם דוקא על ידי התגלות אור ה' בלבו.....יט

פרק ד

המניעות והעיכובים על גילוי השמחה ואהבה באלקות בלב האדם.....כא

פרק ה

גילוי אלקות בלב ע"י קריאה בקול בתורה שבכתב.....כו

פרק ו

תורה שבכתב עיקרה 'אותיות', ותורה שבעל פה עיקרה 'הבנה' ו'השגה'.....כח

פרק ז

גילוי אוא"ם בנפש האדם ע"י תורה שבע"פ הוא למעלה מהגילוי שע"י תורה שבכתב... לג

פרק ח

התעוררות האהבה בלב בתפלה היא הקדמה נחוצה לגילוי אור ה' בלימוד התורה.....לז

ב"ה. תו"א פ' וארא, ד"ה לכן אמר לבני ישראל וגו' [נו, ב – נח, ב]

פרשה וארא

לכן אמר לבני ישראל אני ה' והוצאתי אתכם. הנה אמרו רז"ל מזכירין יציאת מצרים בלילות, פירוש גם בלילות. ולהבין מה נשתנה גם יציאת מצרים מכל הנסים, שלא הוזהרנו עליהם להזכירם כל כך. אך, הנה בכל דור ודור חייב אדם לראות את עצמו בכל יום בבקר ובערב, כאלו הוא עת יציאת מצרים.

פרק א

פעמיים בכל יום – בבוקר ובערב – הוא עת יציאת מצרים ברוחניות

"לכן" אמר לבני ישראל אני ה' והוצאתי אתכם¹

אני כבן שבעים שנה ולא זכיתי שתאמר יציאת מצרים בלילות עד שדרשה בן זומא, שנאמר (דברים טז, א) "למען תזכור את יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חייך" ימי חייך – הימים, 'כל ימי חייך' – להביא הלילות.

ולהבין: מה נשתנה גם יציאת מצרים מכל הנסים, שלא הוזהרנו עליהם להזכירם כל כך? "אף שהרבה ניסים גדולים היו שנעשו לישראל, אעפ"כ אין החיוב להזכירם פעמיים בכל יום, זולת הנס דיציאת מצרים דווקא שחייבים להזכירו פעמיים בכל יום" (אוה"ת וארא כ"ד ז).

אך, הנה בכל דור ודור חייב אדם לראות את עצמו בכל יום – בבקר ובערב – כאלו הוא עת יציאת מצרים.

[כתוב בתחילת פרשתנו: "לכן אמור לבני ישראל אני ה', והוצאתי אתכם מתחת סבלות מצרים וגו'. והבאתי אתכם אל הארץ אשר נשאתי את ידי לתת אותה לאברהם ליצחק וליעקב, ונתתי אותה לכם מורשה אני ה'". במאמר זה יבאר את משמעות הכתובים בעבודת ה':]

הנה אמרו רז"ל³: 'מזכירין יציאת מצרים בלילות'. פירוש: גם בלילות.

איתא במשנה ברכות (פ"א מ"ה): מזכירין יציאת מצרים בלילות, אמר רבי אלעזר בן עזריה הרי

ואילך). הגהות הצמח צדק באוה"ת פ' וארא (ע' קעא ואילך). שם ע' רמ ואילך). שם פרשת בא (ע' רסד ואילך). מאמר זה מאדמו"ר האמצעי שאמרו בהרחבת הביאור כדרכו (נדפס במאמרי אדמו"ר האמצעי פ' וארא ע' מו ואילך). ד"ה אני ישנה תרל"ד ע' קס. פלח הרמון שמות ע' סו.
2. שמות ו, ו.
3. ברכות יב, ב. ועוד.

1. הביאור של מאמר זה מיוסד בעיקרו על דרושים אלו: 'ביאור' על המאמר הנדפס בתורה אור, לאחר המאמר.
הנחת הר' משה בן רבינו הזקן בסה"מ אדה"ז תקס"ג (ע' קו ואילך). וה'ביאור' שם (ע' קיג ואילך).
הנחת אדמו"ר האמצעי ממאמר זה וביאורו הנדפס בס' תורת חיים שמות (ע' סט, ב ואילך).
הנחה אחרת ממאמר זה באוה"ת כרך ז (ע' בתקצו

והענין, כי הנה נודע שיש זה לעומת זה, ולעומת מצרים דקליפה יש מצרים בקדושה, וכשם שיש מצרים למטה, כך יש למעלה ברוחניות, וכן ישראל לתתא וישראל לעילא, וכשם שיש ברוחניות למעלה בעולמות עליונים, כך הוא למטה בנפש האדם בעבודת ה'.

כתיב: "זה לעומת זה עשה האלקים", והפירוש הפנימי בזה הוא, שכל דבר ודבר שישנו בצד הקדושה יש אותו הדבר כנגדו ('לעומת זה') גם בצד הקליפה, וכן לאידך – כל מה שיש בצד הקליפה יש כנגדו בצד קדושה. ומזה מובן שיש ענין 'מצרים' גם בצד הקדושה, והוא כנגד ('לעומת זה') 'מצרים' דקליפה. וכמו כן יש ענין גלות מצרים וגאולת מצרים בקדושה.

וכשם שיש מצרים למטה, כך יש למעלה ברוחניות.

כידוע, כל דבר הנמצא למטה בעולם הזה מקורו ושרשו למעלה בעולמות העליונים, ומשם נמשך ונשתלשל הדבר עד למטה בעולם הזה הגשמי, ומזה מובן ש"כשם שיש מצרים למטה, כך יש [מצרים] למעלה ברוחניות" (והוא השורש והמקור למצרים הגשמי).⁷

ובן ישראל לתתא וישראל לעילא.

וכשם שהמצריים למטה הם המצירים והמנגדים לעם ישראל בעולם הזה ('ישראל לתתא'), כך יש בחינת 'ישראל' למעלה ברוחניות ('ישראל לעילא'), ובחי' מצרים למעלה מנגדת לבחי' ישראל דלעילא (וכפי שיבאר לקמן).

וכשם שיש ברוחניות למעלה בעולמות עליונים, כך הוא למטה בנפש האדם בעבודת ה'.

איתא בגמרא⁴: בכל דור ודור חייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים. לפי פשוטו הכוונה היא, שבכל שנה ושנה בהגיע ליל הסדר צריך האדם להרגיש את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים בשנה זו. אבל לפי פנימיות הענינים הכוונה היא שצריך האדם לראות את עצמו בכל יום ויום כאילו הוא יוצא היום ממצרים, וכלשון רבינו בתניא (פרק מ"ז): "והנה בכל דור ודור וכל יום ויום חייב אדם לראות עצמו כאילו הוא יצא היום ממצרים" (ועיי"ש בביאור הדברים). ומוסיף רבינו כאן שהאדם צריך להרגיש כן פעמיים בכל יום – בבוקר ובערב.

ובזה יובן הטעם ש"נשתנה נס יציאת מצרים מכל הנסים, שלא הוזהרנו עליהם להזכירם כל כך", כי ענין הזכרת יציאת מצרים אינו הזכרת דבר נסיי שאירע כבר בעבר, אלא בכל דור ודור ובכל יום ויום – בבוקר ובערב – הוא זמן ועת יציאת מצרים בנפש האדם⁵ (וכפי שיבאר בארוכה בהמשך המאמר ענין גלות מצרים ויציאת מצרים בנפש האדם).

והענין:

- לבאר ענין יציאת מצרים בכל דור ודור ובכל יום ויום.

כי הנה נודע שיש 'זה לעומת זה'⁶, ולעומת מצרים דקליפה יש מצרים בקדושה.

7. לכאורה אין כאן שני דברים – מצרים ב'קדושה' (זה לעומת זה) ומצרים 'למעלה' ברוחניות, אלא היינו הך (וכן מוכח להדיא בלשון המאמר בס' תקס"ג ובאור התורה ח"ז).

4. פסחים קטז, ב.

5. ראה גם לקוטי תורה אמור ד"ה וספרתם לכם (לה, ב).

6. קהלת ז, יד.

והנה, בחינת כנסת ישראל דלעילא הוא מה שכתוב מה יפית ומה נעמת אהבה בתענוגים, ולמטה בנפש האדם, בחינת אהבה בתענוגים היא שמחת הנפש בה' עושה, וכמ"ש עבדו את ה' בשמחה, וכתוב אם הבנים

והענין בזה הוא:

בחינת 'כנסת ישראל' דלעילא קאי על ספירת המלכות דאצילות¹², ונקראת כן משום ש'כונסת' ו'מאספת' לתוכה את כל האורות של הספירות שלמעלה הימנה¹³. וכאשר אורות אלו נמשכים ומאירים במלכות דאצילות ('כנסת ישראל דלעילא') ומתגלים ונרגשים בה, אזי היא (כביכול) בשמחה גדולה ובתענוג גדול.

[ועתה יבאר ענין 'אהבה בתענוגים' בנפש

האדם למטה ('ישראל דלתתא'):]

ולמטה בנפש האדם, בחינת 'אהבה בתענוגים' היא שמחת הנפש בה' עושה, וכמ"ש¹⁴ "עבדו את ה' בשמחה".

בחינת 'אהבה בתענוגים' בנפש האדם היא שמחת הנפש בגילוי אלקותו ית' הנמשך על ידי קיום התורה והמצוות, והוא ענין 'שמחה של מצוה', וכמ"ש 'עבדו את ה' בשמחה'¹⁵.

נמשכת ומתגלית בספירת המלכות, שאז היא נק' בשם 'כנסת ישראל', אזי היא בבחינת שמחה ואהבה בתענוגים – ראה בס' תקס"ג.

13. כי זהו ענינה של ספירת המלכות, שהיא מקבלת את האורות של הספירות שלמעלה ממנה, ומצמצמת אותם כדי להמשיכם ולהורידם לעולמות שלמטה הימנה.

[ובזה שונה ספירת המלכות משאר הספירות, שהמלכות אין לה תוכן משל עצמה, אלא כל ענינה הוא להעביר את ההשפעה שהיא מקבלת מן הספירות שלמעלה הימנה. ולכן אמרו בזהר על ספירת המלכות דלית לה מגרמה כלום' – אין לה כלום משל עצמה – כמשל הלכנה שאין לה אור משל עצמה אלא רק מה שמקבלת מן השמש].

14. תהלים ק, ב. וראה אוה"ת תבוא ע' תתשו ואילך.

15. וזהו הטעם שיש ענין השמחה ואהבה בתענוגים בכנסת ישראל דלעילא, בכדי שתהי' מקור להשפיע

כלומר: כשם שעניינם של 'מצרים' ושל 'ישראל' ישנם למעלה ברוחניות, כך קיימים עניינים אלו גם למטה בנפש האדם בעבודתו לקונו. וכמאמר רז"ל⁸ על הכתוב בקהלת⁹ "גם את העולם נתן בלבם", כל העולם נתן בלבם של ישראל. היינו שהאדם הוא כמו עולם קטן, וכל העניינים שישנם בעולם הגדול קיימים גם בתוך העולם הקטן – זה האדם – בנשמתו ובעבודתו את ה'¹⁰.

פרק ב

השמחה מאוא"ס המתלבש בתומ"צ היא יותר מתענוג הנשמות בג"ע

והנה, בחינת כנסת ישראל דלעילא הוא מה שכתוב¹¹ "מה יפית ומה נעמתי אהבה בתענוגים".

על בחינת 'כנסת ישראל דלעילא' נאמר בכתוב: 'מה יפית ומה נעמת אהבה בתענוגים'.

8. אבות דרבי נתן פרק ל"א.

9. ג, יא.

10. ראה ד"ה קול דודי תרמ"ג ע' קיט.

והטעם הפנימי לזה שכל הדברים שבעולם נמצאים בנפש האדם הוא, משום שהאדם הוא תכלית הבריאה, כמ"ש "בראשית ברא אלקים", ודרשו רז"ל שכל העולם נברא בשביל ישראל שנק' 'ראשית' ובשביל התורה שנק' 'ראשית'. וכיון שכל העולמות עליונים ותחתונים וכל אשר בהם נבראו בשביל ישראל, לכן כל הדברים בעולם נמצאים בתוכו.

11. שה"ש ז, ז.

12. בכמה מקומות מבואר שבחינת 'ישראל דלעילא' היא בחינת 'זעיר אנפין' דאצילות, וספירת המלכות נקראת 'כנסת ישראל' משום שהיא כונסת ואוספת בתוכה את האורות מבחינת ז"א דאצילות ('ישראל דלעילא'), וגם כאן הכוונה היא שכאשר בחינת 'ישראל דלעילא' (ז"א דאצילות)

שמחה, שהשמחה היא מחמת התבוננות באור אין סוף, וכדכתיב כי אם לבניה תקרא, והיינו על ידי שיתבונן בגילוי אור אין סוף ב"ה למטה, אזי ישמח ישראל בעושי, ותהיה שמחת הנפש בהתגלות רשפי אש האהבה, לצאת מנרתקה היא מאסר הגוף, להיות חדות ה' היא מעוזו. והנה כתיב

[ומבאר כיצד מגיעים לשמחה זו:]

ובתיב¹⁶ "אם הבנים שמחה", שהשמחה היא מחמת התבוננות באור אין-סוף, וכדכתיב¹⁷ "כי אם לבניה תקרא", והיינו, על ידי שיתבונן בגילוי אור אין-סוף ב"ה למטה [בקיום התורה והמצוות]¹⁸ – אזי ישמח ישראל בעושי¹⁹.

שמחת הנפש בה' (בחי' 'אהבה בתענוגים') מתעוררת באדם על ידי התבוננות שלו באור אין-סוף ב"ה, היינו על ידי שהוא מתבונן ומעמיק דעתו²⁰ בגילוי אור אין-סוף ב"ה הנמשך למטה בקיום התורה והמצוות (שהוא למעלה מעלה מהגילוי אלקות המאיר בגן עדן ובעולמות העליונים, כפי שיבואר לקמן בארוכה).

וזהו שכתוב 'אם הבנים שמחה', ועל פי פנימיות הענינים בחינת 'אם' קאי על בחינת 'בניה' הנקראת 'אימא', וכמרומו בפסוק "כי אם לבניה תקרא"²¹, [לפי שהיא בדוגמת ה'אם' המולידה

את הבנים, וכך ההבנה וההשגה הבאה מכח ה'בניה' (ה'אם') היא המולידה והמעוררת את רגש המדות בלב²²], וכאשר האדם מתבונן ומעמיק דעתו בכח ה'בניה' שלו בגילוי אור אין סוף הנמשך למטה ע"י קיום התורה והמצוות, הרי הוא מתעורר באהבה ו'שמחה' בה'.

ותהיה שמחת הנפש בהתגלות רשפי אש האהבה לצאת מנרתקה – היא מאסר הגוף – להיות 'חדות ה' היא מעוזו'²³.

שמחה זו מגילוי אור אין סוף למטה היא בתוקף גדול עד כדי כך שמחמתה ירצה לצאת ממאסר הגוף הגשמי ולהיכלל באלקותו ית', כי כשם שכאשר מקרבים נר קטן לאבוקה גדולה הרי הנר נמשך בטבעו להיכלל באבוקה, כך כאשר האדם מרגיש בגילוי אלקות הנמשך על ידי קיום התורה והמצוות הרי הוא מתעורר ברצון ותשוקה להיכלל ולהידבק בו²⁴.

(ולא 'אם' בחיריק), כי בחי' ה'בניה' היא בדוגמת ה'אם' המולידה את הבנים, כי ממנה נולדו המדות אהבה ויראה וכו'.

22. ראה תניא פרק ג' שבחינת 'חכמה' ו'בניה' הן 'אב' ו'אם' המולידות את המדות 'אהבה' ו'יראה'. וראה בפירוש חסידות מבוארת שם.

23. ע"פ נחמי' ט, י.

24. בדרך כלל מבואר שבחי' 'אהבה כרשפי אש' המעוררת 'צמאון' לצאת ולהיפרד מן הגוף הוא סוג אחר של אהבה מבחי' 'אהבה בתענוגים', שענינה מה שהאדם מתענג בגילוי אור ה', וכמבואר בארוכה לעיל בפרשת ויחי ד"ה חכלילי עינים ובביאורנו שם, מכל מקום גם ב'אהבה בתענוגים' שייך ענין ה'צמאון' – ראה בס' הערכים חב"ד ח"א ע' תרב. וראה גם בס' פלח הרמון ע' סו.

בנשמות ישראל שמלובשים בגופים בחי' זאת דאהבה בתענוגים (וכן כל ענין העשר ספירות הוא כדי להשפיע למטה, וכמו מה שנק' הקב"ה בשם 'חכים' הוא על שם שהוא מתצמצם להיות מקור להשפיע 'חכמה' בנבראים, וכן 'מבין' כו') – פלח הרמון ע' סו.

16. תהלים קיג, ט.

17. משלי ב, ג.

18. נוסף על פי אוה"ת פ' בא ע' רסה.

19. תהלים קמט, ב.

20. בביאור ענין ה'התבוננות' ראה ב'קונטרס התפילה' לאדמו"ר הרשב"י ריש פרק ד.

21. לפי פשוטו כוונת הכתוב שהאדם צריך לקרוא לבניה להתקרב אליו לדעת את ה', ואז יבין יראת ה' (כהמשך הכתוב שם). אך לפי הפירוש הפנימי הכוונה ל'אם' בצירי

תחת אשר לא עבדת כו' מרב כל כו', דהיינו בחי' כל התענוגים הרוחניים, גן עדן עליון וגן עדן תחתון. והוא מחמת שיתבונן כמ"ש כי נשגב שמו לבדו הודו על ארץ ושמים, פירוש ששמו הוא מדת מלכותו, אשר מלך שמו נקרא,

לבדו, הודו על ארץ ושמים".

דיוק לשון הכתוב כי נשגב שמו לבדו' הוא שלא רק הקב"ה בכבודו ובעצמו הוא נשגב לבדו', אלא גם 'שמו' ית' הוא נשגב לבדו, וכפי שיבאר:

פירוש: ש'שמו' הוא מדת מלכותו. אשר מלך שמו נקרא'²⁹.

שמו של הקב"ה קאי על מדת מלכותו ית', וכלשון הפיוט 'אזי מלך שמו נקרא', ששמו ית' הוא ענין המלוכה. והוא כמשל מלך בשר ודם, שהמלך עצמו הוא סגור ומסוגר בהיכל מלכותו ואינו מתגלה לאנשי המדינה, ורק שמו של המלך מתפשט על אנשי מדינתו, וכך הוא גם למעלה (כביכול) שענין השם הוא מדת 'מלכותו' ית'³⁰.

ביאור הדבר³¹:

"כמו שם האדם כשנקרא על איזה דבר לומר שאותו הדבר של ראובן הוא וכדומה, הנה אין עצמותו של ראובן על אותו הדבר, רק שמו בלבד נקרא עליו, והיינו שבחינת 'התפשטות' של ראובן

[והולך ומבאר בפרטיות יותר ענין השמחה והתענוג הבא לאדם על ידי קיום התורה והמצוות]:

וחנה כתיב²⁵ "תחת אשר לא עבדת כו' [את ה' אלקיך בשמחה ובמוזב לבב] מרב כל כו'". דהיינו, בחי' כל התענוגים הרוחניים – גן עדן עליון, וגן עדן תחתון.

הפירוש הפנימי בכתוב זה הוא²⁶, שהאדם צריך להיות לו שמחה ותענוג בקיום התורה והמצוות ובעבודת ה' למטה בעולם הזה יותר מ'רוב כל', היינו יותר מריבוי התענוגים הרוחניים והתגלות אלקות של הנשמות בגן-עדן העליון והתחתון, שהן נהנות ומתענגות שם מזיו שכינתו ית' (וכפי שהולך ומבאר בארוכה).

[והולך ומבאר המעלה הנפלאה בקיום התורה והמצוות למטה בעולם הזה שהיא למעלה מכל התענוגים הרוחניים שבעולמות העליונים]:

והוא מחמת שיתבונן²⁷ כמ"ש²⁸ "כי נשגב שמו

25. דברים כח, מז.

26. ראה גם בתו"א ד"ה ואתה תצוה (פא, א). וביאורינו למאמר זה. ובלקוטי תורה פרכת בהעלותך ד"ה ראיתי והנה מנורת זהב.

27. באחד מהכתבי-יד של המאמר נתוסף כאן כמה מלים בגוף כתב יד קודש של אדמו"ר הצ"צ, וז"ל: "ושייתבונן) כמה גדול ורב כח ועוז יקר תפארת קדושת אור אין-סוף ב"ה המלוכש בעבודתו בקיום המצוות. כי הנה, כתיב 'כי נשגב' וכו'".

28. תהלים קמח, יג.

29. פיוט אדון עולם.

30. ליתר ביאור: כללות ענין השם הוא ענין 'חיצוני', שהרי האדם כשלעצמו אינו זקוק כלל לשם, וכל ענין השם הוא כדי שאחרים יוכלו לקרותו בשמו, ונמצא שהשם

אינו ממהות ועצמות האדם רק הארה והתפשטות ממנו. [ולכן אנו רואים במוחש שיש כמה בני אדם הנקראים בשם אחד, ואעפ"כ אין דעותיהם ותכונותיהם דומות כלל זה לזה, ואילו ה' השם ממהות ועצמות האדם ממש היו כל הנקראים בשם אחד בעלי מהות אחת, ובאותן התכונות והדעות.

ומטעם זה מייחסים את ענין השם לבחי' מלכותו ית', כי זהו גם תוכן בחי' המלוכה, שאינה תואר על מהות ועצמות המלך אלא הוא מתייחס להיותו מושל ושולט ומנהיג את הזולת. וכך גם למעלה, ספירת המלכות היא הספירה והמדריגה האחרונה מעשר הספירות, והיא רק הארה ממנו ית'.

31. ראה בענין זה בארוכה בס' חסידות מבוארת שבת קודש ע' רעו ואילך.

וכמאמר ומביא גואל לבני בניהם למען שמו באהבה, מלך עוזר וכו', והוא בחינת שכינה ששוכן בתחתונים, וכמ"ש ושכנתי בתוכם, ונקרא שמו מלך על כל העולמות, וכמ"ש מלכותך מלכות כל עולמים, וכמאמר יחיד חי העולמים מלך כו', שעל ידי בחינת מלכותו יש לו יחוס ושייכות להעולמות שיקרא שמו מלך עליהם. והנה, גם בחינת שמו מצד עצמו הוא רם ונשא ונשגב

מדת מלכותו ית', דהיינו ההארה והחיות האלקית הנמשכת ויורדת (כביכול) להתלבש בתוך העולמות ולהחיותם, נקראת בלשון חז"ל "בשם שכינה", על שם ששוכנת ומתלבשת תוך כל עלמין להחיותן ולקיימן" (תניא פרק מ"א. וראה גם שם פרק נ"ב).

ונקרא שמו 'מלך' על כל העולמות, וכמ"ש³⁵ "מלכותך מלכות כל עולמים". וכמאמר³⁶: 'יחיד חי העולמים מלך כו' – שעל ידי בחינת מלכותו יש לו יחוס ושייכות להעולמות שיקרא שמו 'מלך' עליהם.

"כמו על דרך משל מלך בשר ודם, שבחינת היותו מלך על המדינה אינו בחינה ממהותו ועצמותו, כי מהותו ועצמותו הוא מה שהוא חכם ונבון, ורק ענין מלכותו הוא מה ששמו נקרא עליהם, שמולך על הארץ".

"וכך יובן למעלה, שהתהוות ובריאת כל העולמות עליונים ותחתונים הוא רק על ידי מדת 'מלכות', שאין לכל העולמות ערך ושייכות למהותו ועצמותו ית', שהוא רם ומתנשא מהם, והחיות והתהוות העולמות נמשך להם רק ממה שנק' הוא ית' מלך עליהם, ואין מלך בלא עם" (לקו"ת שיר השירים מ, ג).

הוא על אותו הדבר, ולא 'עצמותו' כו'. כי הרי שם האדם אינו עצמות האדם, רק בחינת התפשטות שלו לבד, כידוע. ועל דרך זה הממשלה של המלך על עמו אינו אלא בחי' שם מלכותו נקראת עליהם, והיינו התפשטות מדת מלכותו, ולא 'עצמותו' (תורת חיים).

וזהו משל להבין איך דמלכותא דרקיע ג"כ על דרך זה, שמדת מלכותו ית' הוא המח' כל הנבראים מאין ליש כידוע, אין הארה זו רק בחי' התפשטות האצילות, ולא מן בחי' העצמות כו', והיינו בחי' שם מלכותו לבד, שנקרא שמו ית' עליהם – בזה המה חיים וקיימים תמיד" (שם).

[ומביא ראיה שבחינת שמו ית' קאי על

מדת המלכות:]

וכמאמר³²: 'ומביא גואל לבני בניהם למען שמו באהבה, מלך עוזר וכו'.

והפירוש בזה הוא, "מה שמביא גאולה ושפע חיות לגן עדן העליון וגן עדן התחתון [ול]ארץ ושמים עליונים כו', [הוא] רק למען התפשטות שמו אשר נקרא עליהם" (תורת חיים)³³.

והוא בחינת שכינה, ששוכן בתחתונים, וכמ"ש³⁴ "ושכנתי בתוכם".

גם ה'שכינה' עמהם, וזהו 'למען שמו' כו'. וראה גם בתורת חיים.

34. שמות כה, ח.

35. תהלים קמה, יג.

36. נוסח תפלת 'ברוך שאמר'.

32. נוסח תפלת שמו"ע.

33. ובר"ה אני ישנה תרל"ד מבואר באופן אחר קצת וז"ל: "ומביא גואל לבני בניהם למען שמו כו', פי' 'למען שמו' – לפי ש'שכינה' עמהם, וכמשארז"ל גלו לבבל 'שכינה' עמהם, וכשמביא גואל לבני בניהם ממילא נגאל

בבחינת לבדו, שאין ערוך להעולמות עם שמו ית' כלל, אלא הודו וזיוו של שמו הוא המאיר על הארץ זה גן עדן תחתון, ושמים זה גן עדן עליון, ששם הצדיקים נהניו מזיו השכינה, אבל בשכינה שהוא בחינת שמו, הוא בבחינת לבדו, שלא נמשך ממנה להיות הנבראים נהניו ומתענגים בה בעצמה ממש,

תחתון, ו'שמים' – זה גן עדן עליון, ששם הצדיקים נהניו 'מזיו השכינה'³⁷, אבל בשכינה – שהוא בחינת 'שמו' (מלכות) – הוא בבחינת 'לבדו', שלא נמשך ממנה להיות הנבראים נהניו ומתענגים בה בעצמה ממש.

אף שבחינת שמו ית' הוא התפשטות והארה בלבד ממנו, ולא מהותו ועצמותו ממש (וכשמו של האדם שהוא רק בכדי שאחרים יוכלו לקרותו בשמו, ואינו ממהותו ועצמותו ממש, כנ"ל) – מכל מקום גם בחי' שמו הוא נשגב ונעלה מלהיות מתגלה לעולמות, ואפילו לעולמות הכי עליונים, ורק 'הוד' דהיינו 'זיו' ו'הארה' של בחי' שמו מתגלה ומאיר בארץ ושמים העליונים, דהיינו גן עדן התחתון וגן עדן העליון.

ולכן דייקו חז"ל לומר שהנשמות בגן עדן 'נהניו מזיו השכינה', היינו שמקבלים הנאה ותענוג מחמת השגתם ב'הארה' ו'התפשטות' של בחי' השכינה ('מלכות') אבל את בחי' השכינה עצמה אין ביכלתם להשיג.

[והנה כל זה הוא בנוגע לחיות העולמות והנבראים]³⁸, ואף העולמות העליונים – גן עדן התחתון וגן עדן העליון –]

על ארץ ושמים, פירוש: שרק הזיו וה'הוד' של 'שמו' יתברך, הוא מתלבש בארץ ושמים להחיותם. . אבל 'שמו' עצמו הוא 'קדוש' ומובדל, ו'נשגב לבדו'.
וזה לשון רבינו בתניא פרק נ"ב: מקור החיות אשר העולמות מקבלים [ממנו] כל אחד בפרטות "הוא הנקרא . . 'שכינה', מלשון ושכנתי בתוכם, על שם שמקור זה הוא ראשית התגלות אור א"ס אשר ממשיך ומאיר לעולמות בבחי' גילוי, וממקור זה נמשך לכל אחד האור וחיות פרטי

וזהו גם המשמעות הפנימית בכתוב 'מלכותך מלכות כל עולמים', ש"התהוות כל העולמות (כל עולמים) אינו אלא מבחינת ספירת המלכות בלבד" (לקו"ת דרושים ליו"כ ד"ה לבאר ענין יו"כ), שהיא הארה חיצונית בלבד ממנו ית', ולא ממהותו ועצמותו ית' ממש.

וזהו גם הפירוש הפנימי במה שאומרים 'יחיד, חי העולמים מלך'. היינו, הקב"ה בכבודו ובעצמו הוא יחיד ומיוחד גם לאחר שנברא העולם כמו קודם שנברא העולם ממש, משום ד'כולא קמיה כלא חשיב', ואין לעולמות שום יחס וערך לגביו. ומה שבכל זאת נמשך ממנו חיות ושפע להחיות ולקיים את כל העולמות ('חי העולמים'), זהו רק מבחינת 'מלך', היינו מחמת שהוא ית' מוריד ומשפיל את עצמו (כביכול) להיות נקרא מלך עליהם, ורק בדרגת ה'מלכות' יש ערך ושייכות להעולמות שנוכל לומר ששמו ית' נקרא 'מלך' עליהם, ומחי' ומקיים אותם.

וחנה, גם בבחינת 'שמו' מצד עצמו הוא רם ונשא ונשגב, בבחינת 'לבדו', שאין ערוך להעולמות עם 'שמו' ית' כלל, אלא 'הודו' וזיוו של שמו, הוא המאיר על 'הארץ' – זה גן עדן

37. ברכות יז, א.

38. במאמר זה מבואר (בעיקר) שמבחינת 'שמו (ה'שכינה) מצד עצמו אי אפשר לנבראים ליהנות ולהתענג, וקאי על הנשמות למעלה בגן עדן העליון והתחתון שמתענגים מגילוי אור אלקי, ובכ"מ מבואר שגם החיות אלקית המתלבש ומסתתר בעולמות להחיותם היא רק מבחינת 'זיו השכינה' ולא השכינה עצמה, וז"ל רבינו בלקו"ת פ' אמור ד"ה ונקדשתי: "וזהו שכתוב כי נשגב שמו לבדו – הודו

אבל בבחינת תורה ומצות, הנה אומרים אשר קדשנו במצותיו (יש מברכים בעל ויש מברכים בלמ"ד), במצותיו ממש, כמאמר רז"ל הקב"ה מניח תפילין הקב"ה מתפלל, וכתוב אני מדבר בצדקה, אני ממש, דהיינו הקב"ה בכבודו ובעצמו,

אבל בבחינת תורה ומצות, הנה אומרים: 'אשר קדשנו במצותיו' (יש [מצוות ש]מברכים [עליהם] ב'על' ⁴¹, ויש [ש]מברכים בלמ"ד ⁴²), 'במצותיו' ממש, כמאמר רז"ל ⁴³: 'הקב"ה מניח תפילין, הקב"ה מתפלל', וכתוב ⁴⁴ "אני מדבר בצדקה" – 'אני' ממש, דהיינו, הקב"ה בכבודו ובעצמו.

למרות שנתבאר לעיל שחיות העולמות והנבראים היא רק מבחי' זיו השכינה, ומבחינת 'הוד וזיו' של 'שמו', מכל מקום בתורה ומצוות שורה ומתגלה אור אין-סוף ב"ה בכבודו ובעצמו ממש. וזה פירוש 'אשר קדשנו במצותיו', 'במצותיו' דייקא, שהמצוות רמ"ח פקודין הן רמ"ח אברין דמלכא, כלומר, כמו למשל אבר הגשמי שהוא בטל ומתאחד עם החיות הרוחני השוכן בקרבו, כך כל המצוות הם בטלים ומתאחדים באור אין סוף ב"ה ממש" (תו"א פ' מקץ ע' לד, ד). ו"על ידי המצוות – 'אשר קדשנו במצותיו', לוקחין אותו כביכול ממש, וממשיכין אור א"ס ב"ה ממש. כי רמ"ח מצוות עשה הן

הראוי לו, ושוכן ומתלבש בתוכם להחיותם . . . וכולן אינן רק מהתפשטות החיות והאור מהמקור הזה הנקראת שכינה, כהתפשטות האור מהשמש, אבל השכינה עצמה – שהיא ראשית הגילוי ועיקרו מה שא"ס ב"ה מאיר לעולמות בבחי' גילוי, והיא מקור כל המשכות החיות שבכל העולמות [שכל החיות שבהם אינו רק אור המתפשט ממנה כאור המתפשט מהשמש] אי אפשר לעולמות לסבול ולקבל אור שכינתה שתשכון ותתלבש בתוכם ממש". ועיי"ש עוד.

39. נוסח ברכת המצות.

40. באור התורה (ע' רמב. רסו) משמע שמלים אלו הם מלשון המאמר עצמו (ולא הגהות הצמח צדק), ועיי"ש שמבאר החילוק בין המצוות שמברכים בלשון 'על', ובין המצוות שמברכים בלמ"ד.

רמ"ח המשכות אברין דמלכא, כמו למשל האוחז באדם באחד מאבריו ומושכו אליו, נמשך כולו אליו. כך כביכול על ידי המצוות, שהם 'אברין דמלכא', ממשיכין כביכול הארה והשפעה מאור א"ס ב"ה ממש" ⁴⁵ (לקר"ת האזינו עג, א).

וזהו הפירוש הפנימי במאמר רז"ל על הכתוב 'מגיד דבריו ליעקב, חוקיו ומשפטיו לישראל', מה שהקב"ה אומר לישראל לעשות, אף הוא עושה. וכדיוק הלשון 'חוקיו' ו'משפטיו', היינו החוקים והמשפטים של הקב"ה, שכביכול גם הוא ית' עצמו מקיים אותם, כלומר, על ידי שהאדם מקיים את המצוות הוא מתקשר ומתדבק בהקב"ה עצמו המצווה את המצוות, והרי כאילו הקב"ה עצמו מקיים את המצוות עמו. וזהו הפירוש בדברי רז"ל 'הקב"ה מניח תפילין', שעל ידי שהאדם מניח תפילין למטה, נמשך הענין שהקב"ה מניח תפילין. ועל דרך זה מה שאמרו רז"ל: 'מלמד שנתעטף הקב"ה [בטלית] כו', 'ג' [שעות] ראשונות יושב ועוסק בתורה כו', ועד"ז בשאר המצוות ⁴⁶.

41. כגון על מצות ציצית.

42. כגון להניח תפילין.

43. ברכות ו, א. שם ז, א.

44. ישע"י סג, א.

45. ו"הוא על-דרך-משל כאדם שתופס את המלך באחד מאבריו וממשיכו אליו, הנה גם חיותו שבקרבו נמשך אחריו . . . כי הנה רמ"ח מ"ע הם רמ"ח אברין דמלכא, וע"י המשכת המצוות, ממילא נמשך אחריו בחינת יחודו ית' בעצמו ובכבודו בבחינת יחודו" (תו"א פ' מקץ לב, ג-ד).

46. "וזהו 'אני מדבר בצדקה', שכל המצוות נק' בשם צדקה, ואני בעצמי ומהותי מתלבש בהם כו', ולכן כשהאדם עושה המצוה הוא ממשיך קדושת מהותו ועצמותו

וכדאיתא בזוהר דאורייתא וקוב"ה כולא חד, קוב"ה ממש. וקוב"ה הוא בחינת מה שהוא קדוש ומובדל מגדר עלמין לגמרי, שאפילו בבחי' זיו והוד לא היו עולמות יכולים לקבל חיות ממנו, כי הנה כתיב כי ביה ה' צור עולמים, שעולם הזה ועולם הבא גן עדן תחתון ועליון, נבראו בב' אותיות משמו בלבד,

[ומביא הוכחה על כך מדברי הזוהר:]

וכדאיתא בזוהר⁴⁷: ד'אורייתא וקוב"ה כולא חד' – קוב"ה ממש. ו'קוב"ה' – הוא בחינת מה שהוא 'קדוש' ומובדל מגדר עלמין לגמרי, שאפילו בבחי' זיו והוד לא היו עולמות יכולים לקבל חיות ממנו.

איתא בזוהר 'אורייתא וקוב"ה כולא חד', היינו שהתורה והמצוות הם רצונו וחכמתו ית' המיוחדים בתכלית היחוד עם הקב"ה בכבודו ובעצמו⁴⁸, ולא בבחינת זיו והארה בלבד ממנו. ולכן מדייק הזוהר לומר 'אורייתא וקודשא בריך הוא כולא חד', דקאי על מהותו ועצמותו ית' כפי שהוא 'קדוש' ומובדל לגמרי מגדר העולמות, עד שאפילו זיו והארה ממנו לא היו העולמות יכולים לקבל⁴⁹.

והקב"ה "נתן לנו את תורתו, והלביש בה רצונו וחכמתו ית' המיוחדים במהותו ועצמותו ית' בתכלית היחוד, והרי זה כאילו נתן לנו את

עצמו כביכול" (תניא פרק מז). ונמצא שעל ידי עסק התורה וקיום המצוות האדם מתאחד ומתדבק עם אור איין-סוף ב"ה ממש המלוכש בהם.

[וממשיך ומבאר בארוכה את גודל ההפלאה וההבדלה של הקב"ה בכבודו ובעצמו לגבי הזיו וההארה ממנו המתלבשת בעולמות להחיותם, ושאיננו כ"ה הקב"ה בכבודו ובעצמו מתלבש בתורה ומצוות:]

כי הנה כתיב⁵⁰ "כי ביה ה' צור עולמים", שעולם הזה ועולם הבא – גן עדן תחתון ועליון – נבראו בב' אותיות משמו בלבד⁵¹.

כתיב 'כי ביה ה' צור עולמים'. ופירשו רז"ל שעל ידי שתי אותיות אלו משמו ית' – יו"ד וה"א – יצר הקב"ה וברא את כל העולמות (ו'צור') הוא לשון 'יצירה'.

והענין בזה (לשון רבינו בתורה אור פ' ויחי מז, ב-ג): כיו"ד נברא העולם הבא היינו 'עלמין סתימין דלא אתגליין', 'עין לא ראתה אלהים זולתך'.

49. וכידוע ד'קדוש' הוא בחינת הבדלה (כמו שפירש רש"י עה"פ 'קדושים תהיו' – הווי פרושים ומובדלים), ולכן נקרא בשם 'הקדוש ברוך הוא', על שם היותו נבדל לגמרי מסדר ההשתלשלות.

50. 'ישעי' כו, ד.

51. במנחות כט, ב: מאי שנא דכתיב ביה ולא כתיב י-ה, כדררש"י יהודה בר ר' אילעאי, אלו שני עולמות שברא הקב"ה אחד בה"י ואחד ביו"ד, ואיני יודע אם העולם הבא ביו"ד והעולם הזה בה"י אם העולם הזה ביו"ד והעולם הבא בה"י, כשהוא אומר (בראשית ב, ד) 'אלה תולדות השמים והארץ בהבראם' אל תקרי בהבראם אלא בה"י בראם (הווי אומר העולם הזה בה"י והעולם הבא ביו"ד).

על נפשו, וזהו 'אשר קדשנו במצותיו' שהוא עושה, כמארז"ל הקב"ה מניח תפילין הקב"ה מתפלל כו', שהוא בעצמו מתלבש בהם, ובחי' מעשה זאת נמשך גם עלינו כו', וד"ל. והנה כאשר יתבונן בכל הנ"ל, אזי ממילא ישמח לבו ויגל בעשותו המצוה כו', ובחי' זאת נק' 'חדות ה' היא מעוזה', היינו שהחדות שלו היא מהו' בעצמו, שהוא מהותו ועצמותו השורה בנפשו בעת עשותו המצוה, וזה נעשה כלי לקבל שמחה עליונה ותענוג העליון, שנמשך בנפשו מבחי' כנסת ישראל דלעילא שנק' אהבה בתענוגים כנ"ל – פלה הרמון (ע' סד).

47. הובא בתניא פ"ד ור"פ כ"ג בשם הזוהר. וראה זח"א כד, א. זח"ב ס, א. לקו"ת נצבים ריש ד"ה כי קרוב אליך.

48. ראה תניא שם.

ובזוהר איתא דבמחשבה אחת ברא את העולם, והוא על דרך מה שכתוב היוצר יחד לבם כו', ואמרו רז"ל כולם נסקרים בסקירה אחת, שהוא צופה ומביט עד סוף כל הדורות, וקורא הדורות מראש כו', וכמ"ש במק"א שכל הדורות שהם שית אלפי שני דהוי עלמא וימות המשיח ותחיית המתים, כולם הם לפניו במחשבה אחת. על דרך משל כמו שאין ערוך למחשבה אחת נגד

ובה"א נברא עולם הזה היינו 'עלמין דאתגליין', מה שהוא מושג ונתפס בהשגת הנבראים, ואפילו גן עדן העליון נקרא 'עלמא דאתגליא' לגבי בחינה זו, שהרי 'צדיקים נהנים מזיו השכינה' לבד כו'. אלא שלגבי העולם הזה השפל הגשמי נקרא עולם הבא גן עדן העליון, אבל לגבי עולמות עליונים נקרא בשם עולם הזה ו'עלמא דאתגליא', מאחר שיש שם הנאה ותענוג הנשמות, משא"כ בחי' 'עלמין סתימין' הוא מה שאינו מושג ונתפס כלל, 'עין לא ראתה' וכו'.

וכל בחינות הללו הם מבחינת שמו, והודו של שמו כו'. אבל באין סוף ב"ה עצמו לא שייך כלל זה, שהוא ית' קדוש ומובדל מגדר עלמין לגמרי, ולא שייך אפילו בחי' עלמין סתימין כו', ובחינת 'עלמין סתימין' הם כעשי' גשמיות אצלו ית'.

ובזוהר איתא⁵²: ד'במחשבה אחת ברא את העולם'.

- שכל העולמות כולם נתהוו ב'מחשבה אחת' לבד של הקב"ה⁵³, וזה מורה על העדר החשיבות והעדר תפיסת מקום של ההארה אלקית הנמשכת להחיות את העולמות אפילו לגבי 'שמו' ית', וכ"ש לגבי הקב"ה בכבודו ובעצמו, וכפי שהולך ומבאר.

והוא על דרך מה שכתוב⁵⁴ "היוצר יחד לבם כו' [המבין את כל מעשיהם]", ואמרו רז"ל⁵⁵: 'כולם נסקרים בסקירה אחת', שהוא 'צופה ומביט עד סוף כל הדורות'⁵⁶, ו'קורא הדורות מראש' כו'⁵⁷.

וכמ"ש במקום אחר⁵⁸, שכל הדורות – שהם 'שית אלפי שני דהוי עלמא'⁵⁹, וימות המשיח, ותחיית המתים – כולם הם לפניו במחשבה אחת.

ריבוי כל הנבראים, וכל משך הזמן של כל הדורות כולם, הן בעולם הזה והן בזמן של ימות

– היה הוה ויהיה וג"ע ועוה"ב ותחא"מ בכלל – בסקירה אחת ממש, והוא מ"ש בתחלת העץ חיים כשעלה ברצונו כו', שברצון ומחשבה זו נאצלו כל העולמות, הן אותם הנזכרים ומבוארים בספרי האמת והן אותם שאינם גלויים וידועים, מריש כל דרגין עד סוף כל דרגין, כולן במחשבה אחת נתהוו. ולמשל כמו בנפש האדם כשחושב מחשבה אחת זהו כלא ממש לגבי כללות המחשבה, שיכול לחשוב מחשבות עד אין קץ ותכלית, וכ"ש לגבי מהות ועצמות הנפש – כך הוא הארת החיות הנמשכת ממנו ית' לכללות העולמות כולן, דכלא ממש חשיבא קמיה ית', ואין ערוך אליו. ועל כן 'לית מחשבה תפיסא בי'.

59. סנהדרין צז, א.

52. זהר חלק ב כ, א.
53. וראה בפלא הרמון (ע' טז) בביאור ענין במחשבה אחת נבראו, שלא יסתור למאמר רז"ל שנבראו בשתי אותיות י-ה.
54. תהלים לג, טו.
55. ר"ה יח, א.
56. תפלת מוסף דר"ה בברכת 'מלכיות'.
57. ישע"י מא, ד.
58. ראה לקו"ת פ' ראה (כה, א) וז"ל: הנה אור א"ס ב"ה מרומם ומתנשא רבבות מדרגות עד אין קץ למעלה מהמחשבה . . ובמחשבה אחת הוא סובב וממלא לכל העולמות, וכמאמר צופה ומביט עד סוף כל הדורות

כל המחשבות שיכול אדם לחשוב כל ימי חייו, ומכל שכן נגד עצמותו ומהותו, שאינה אלא התפשטות הארה אחת בעלמא, כך כל הדורות של שית אלפי שנים וימות המשיח ותחיית המתים, אינן אלא בחי' זיו והתפשטות הארה אחת מבחינת שמו בלבד, אבל הקב"ה בכבודו ובעצמו הוא רם ונשא למעלה מעלה עד אין קץ ותכלית, ולית מחשבה תפיסא ביה כלל, שאינו נתפס ונתלבש בגדר עלמין כלל, מה שאין כן בתורה ומצות הוא התלבשות אור אין סוף ב"ה בעצמו ובכבודו ממש. וכאשר ישים האדם אל לבו כל הדברים

מקום לגבי מהות ועצמות הנפש, שהן עשר כחותי' שכל ומדות.

כך 'כל הדורות' של שית אלפי שנים וימות המשיח ותחיית המתים, אינן אלא בחי' זיו והתפשטות הארה אחת מבחינת 'שמו' בלבד.

אבל הקב"ה בכבודו ובעצמו הוא רם ונשא למעלה מעלה עד אין קץ ותכלית, ולית מחשבה תפיסא ביה כלל⁶⁰, שאינו נתפס ונתלבש בגדר עלמין כלל.

ההארה אלקית ('מחשבה אחת') שנמשכה מבחינת שמו ית' להחיות העולמות אין לה שום תפיסת מקום לגבי עצם בחינת 'שמו' ית', כיון שביכלתו להמשיך משמו ית' הארות בלי גבול ומספר, וכל שכן שאין להארה זו שום חשיבות ותפיסת מקום לגבי הקב"ה בכבודו ובעצמו שהוא למעלה מעלה עד אין קץ ותכלית מבחינת 'שמו', ולכן גם זיו והארה ממנו ית' היא למעלה מעלה מלהיות מתלבש בעולמות להחיותם.

מה שאין כן בתורה ומצות הוא התלבשות אור אין סוף ב"ה בעצמו ובכבודו ממש.

וכנ"ל בשם הזוהר ד'אורייתא וקוב"ה כולא חד', כי התורה והמצוות הם רצונו וחכמתו ית' המיוחדים בתכלית היחוד עם מהותו ועצמותו

המשיח ותחיית המתים (אחרי ה'שית אלפי שני דהוי עלמא'), נתהוו במחשבה אחת של הקב"ה, והוא צופה ומביט על כולם יחד בסקירה אחת בלבד. ונמצא שהעדר החשיבות ותפיסת מקום של החיות אלקית הנמשכת להחיות את כל העולמות לגבי הקב"ה בכבודו ובעצמו, הוא כהעדר תפיסת מקום של מחשבה אחת באדם התחתון לגבי מהות ועצמות הנפש, וכפי שממשיך.

[ומבאר תחילה את העדר החשיבות של מחשבה אחת בנפש האדם למטה, ומזה יובן העדר החשיבות של ההארה אלקית המח' את העולמות לגבי הקב"ה עצמו:]

על דרך משל: כמו שאין ערוך למחשבה אחת נגד כל המחשבות שיכול אדם לחשוב כל ימי חייו, ומכל שכן נגד עצמותו ומהותו, שאינה אלא התפשטות הארה אחת בעלמא.

מחשבה אחת שאדם חושב פעם אחת בחייו בוודאי אין לה שום ערך וחשיבות לגבי כללות כל המחשבות שביכולת האדם לחשוב במשך כל ימי חייו, מאחר שביכלתו לחשוב מחשבות בלי גבול ומספר [וגבול לגבי בלי גבול הוא באין ערוך לגמרי]. ונמצא שמחשבה אחת בלבד אין לה שום תפיסת מקום אפילו לגבי לבוש המחשבה של הנפש, וכל שכן שאין למחשבה זו תפיסת

60. תיקוני זוהר בהקדמה (פתח אליהו).

והאמת האלה, ישמח לבו ויגל אף גילת ורנן, באור אין סוף ב"ה המתפשט ומתלבש בעסק התורה ומעשה המצות אשר יעשה אותם האדם, וממשיך על נפשו אור ה' אין סוף ב"ה ממש, מה שאין כל העולמות כדאי לו.

אין זוכים לזה – הרי יש לו לשמוח שמחה גדולה ועצומה בכל לב ונפש ממש, ותגיל נפשו בה' אף גילת ורנן" (אזה"ת כרך ז) ⁶¹.

וזהו פירוש הכתוב 'תחת אשר וגו' בשמחה ובטוב לבב [יותר] מרוב כל', שהאדם צריך להיות שמח בשמחה של מצוה הרבה יותר מן השמחה הבאה מחמת ריבוי התענוגים והשגות אלקות בגן עדן ועולמות העליונים ('רוב כל'), כי כל הגילויים שבגן עדן הם רק מבחינת זיו והארה בלבד ממנו ית', משא"כ הגילוי האלקי המלוכב בתורה ומצוות הוא ממהותו ועצמותו ית' ממש ⁶².

[והוא על דרך משל מבין המלך הרוצה להתקרב אל אביו המלך, אבל ביכולתו להגיע רק להיכלות החיצונים שלו, אף ששם מתגלה גדול כבודו ורוב העושר של המלך, מכל מקום כיון שאין זה אביו המלך עצמו, לכן לא ישמח הבן כל כך מקירוב זה, כי אין זה אלא זיו והארה ממנו, אבל כאשר יבוא ויתקרב אל אביו המלך ממש, אזי ישמח במאד, וכך הוא בנמשל למעלה, השמחה שמגיע לאדם על ידי קיום התורה והמצוות היא נעלה יותר באין ערוך מכל התענוגים של גילוי אלקות בגן עדן].

ית', ולכן הם כולא חד עם הקב"ה בכבודו ובעצמו כפי שהוא ית' למעלה מעלה מלהיות מתלבש בעולמות ונבראים. ונמצא שעל ידי שנתן לנו את תורתו ומצוותיו "הרי זה כאילו נתן לנו את עצמו כביכול" (תניא פרק מז).

וכאשר ישים האדם אל לבו כל הדברים והאמת האלה - שבתורה ומצוות מלוכב אור אין-סוף ב"ה בכבודו ובעצמו, ישמח לבו ויגל אף גילת ורנן באור אין סוף ב"ה המתפשט ומתלבש בעסק התורה ומעשה המצות אשר יעשה אותם האדם, וממשיך על נפשו אור ה' אין סוף ב"ה ממש – מה שאין כל העולמות כדאי לו.

"כשישים האדם אל לבו הדברים האלה, ויתבונן ויעמיק דעתו בזה היטב – איך שאפילו עולמות עליונים אין מקבלים רק מבחי' זיו השכינה', שהיא הארה מבחי' שמו ית', והרי השם עצמו אינו ערוך להעצמות ממש כנ"ל, והרי האדם – עם היותו למטה בגוף חומרי שהוא בריה שפלה ואפלה, אעפ"כ חיבה יתירה נודעת לו ממהותו ועצמותו של האין-סוף ב"ה, לקדשו בקדושתו ממש, שהוא בחי' מהותו ועצמותו ממש, שלמעלה מעלה מ'זיו השכינה', מה שכל עולמות עליונים

62. "ולכן אמרו יפה שעה אחת בתשובה ומעשים טובים בעולם הזה מכל חיי עולם הבא", כי עולם הבא הוא שנהגין מ'זיו השכינה', שהוא תענוג ההשגה, ואי אפשר לשום נברא אפילו מהעליונים להשיג כי אם איזו הארה מאור ה', ולכן נקרא בשם 'זיו השכינה', אבל הקב"ה בכבודו ובעצמו לית מחשבה תפיסא ביה כלל, כי אם כאשר תפיסא ומתלבשת בתורה ומצוות' אזי היא תפיסא בהן ומתלבשת בהקב"ה ממש, דאורייתא וקב"ה כולא חד" (לשון רבינו בתניא סוף פרק ד).

61. וזהו גם הפירוש הפנימי בכתוב 'פקודי ה' ישרים משמחי לב': "פירוש 'ישרים' – שאינם בדרך השתלשלות עילה ועלול, בבחי' הסתר פנים וירידת המדרגות, שמתעבה ומתגשם והולך בדרך וסדר התלבשות, שמחכמה ושכל אלקות נעשה שכל אנושי. אבל פקודי ה' הם 'ישרים', שנמשך בהם אור א"ס ב"ה כמו למעלה ממש, כי הן הם חכמתו ורצונו ית' ממש. ולכן הם 'משמחי לב' האדם למטה, בהגלות נגלות אור א"ס ב"ה" (לקו"ת פנחס עה, ב).

אך, אין השמחה בהתגלות אור ה' במוח מחשבתו ובינתו לבר, כי אם כאשר נגעה אל נקודת לבו, כי שמחה היא ההתגלות, וכמשל המלך שכל כבודו פנימה, אך בשעת השמחה הוא מתגלה. וזהו עבדו את ה' בשמחה, דהיינו להיות גילוי אור ה' אין סוף ב"ה, שיהיה בבחינת ונגלה כבוד ה', ולמטה בנפש האדם ההתגלות הוא כשבא לידי גילוי הלב, והיינו דכתיב אם

פרק ג

השמחה נרגשת באדם דוקא על ידי התגלות אור ה' בלב

כבודו פנימה⁶³, אך בשעת השמחה הוא מתגלה⁶⁴.

"כמשל מלך בשר ודם, כשיש לו איזו שמחה אזי יוצא הוא מהיכלו וחדריו הפנימיים, ומתגלה לכל רואיו בשער חצירו" (תו"ח שם).

וזהו "עבדו את ה' בשמחה"⁶⁵, דהיינו, להיות גילוי אור ה' אין-סוף ב"ה, שיהיה בבחינת "ונגלה כבוד ה'"⁶⁶.

ולמטה בנפש האדם ההתגלות הוא כשבא לידי גילוי הלב.

כשם שענין השמחה הוא כאשר יש התגלות אלקות בבחינת 'ונגלה כבוד ה'', כך גם בנפש האדם, דוקא כאשר ההתבוננות שבמוח ומחשבה באור אין סוף ב"ה בא לידי גילוי ממש במדות שבלב – אזי נרגשת השמחה בלב האדם.

ולכן אנו רואים במוחש "דגם שהאדם מתבונן היטב בכלי מוח הבינה שבנפשו, ונקלט האור וההשגה האלקית ומתיישבת היטב במוח בינתו בענין רוממות האין סוף ושמו הגדול שנשגב לבדו כנ"ל . . יוכל להיות שלא יהי' נולד מהשגה והתבוננות זאת שום התפעלות אהבה או יראה

[בפרק הקודם מבואר שעל ידי ההתבוננות במוח ובמחשבה "באור אין-סוף ב"ה המתפשט ומתלבש בעסק התורה ומעשה המצוות – מה שאין כל העולמות כדאי לו", נולדות אצל האדם אהבה ושמחה בלב, להיות 'חדות ה' היא מעוז'. בפרק זה יבאר שכל זה הוא כאשר ההתבוננות שבמוח נמשכה ובאה לידי גילוי במדות אהבה ויראה שבלב, ואז נרגשות אצלו השמחה בהתגלות לבו (וכנ"ל בענין 'אם הבנים שמחה'), אבל כאשר ההתבוננות נשארת במוח ומחשבה לחוד, ולא באה לידי גילוי במדות שבלב, אזי למרות שהאדם מתפעל במוחו ומחשבתו מגילוי האין סוף, מכל מקום לא נרגשת אצלו שמחה גלוי'.

וזהו שממשיך ומבאר:]

אך, אין השמחה בהתגלות אור ה' במוח מחשבתו ובינתו לבר, כי אם כאשר ננעה אל נקודת לבו.

כי שמחה היא ההתגלות. וכמשל המלך, שכל

אחד הם, שעל ידי שמחה באה ההתגלות, ועל ידי התגלות באה השמחה, כי השמחה וההתגלות קשורים זה בזה – ראה בס' המאמרים תרנ"ד ע' קז. תרס"ג ח"ב ע' קב ואילך. תרפ"ד ע' קעה.

65. נסמן לעיל הערה 14.

66. ישע"י מ, ה.

63. מלשון הפסוק תהלים מה, יד: 'כל כבודה בת מלך פנימה'.

64. מביא משל להוכיח שענין השמחה קשורה עם ענין ההתגלות, ואף שלכאורה אין המשל דומה לנמשל, כי שם הפירוש שעל ידי השמחה באה ההתגלות, משא"כ כאן הכוונה להיפך, שעל ידי התגלות אור ה' בלב באה השמחה. מכל מקום מבואר בחסידות בכ"מ ששני הענינים

הבנים שמחה, דהיינו כשנולדו הבנים שהם המדות ונתגלו בלב, מה שאין כן כשהוא בהעלם ובהסתתר תוך מוח מחשבתו ובינתו לבר, הרי הן בבחינת עיבור עדיין ואינה אם הבנים.

בלב. מה שאין כן כשהוא בהעלם ובהסתתר תוך מוח מחשבתו ובינתו לבר, הרי הן [- המדות] בבחינת 'עיבור' עדיין, ואינה 'אם הבנים'.

זהו גם הפירוש הפנימי בכתוב 'אם הבנים שמחה': דווקא כאשר המדות (ה'בנים' של השכל) נולדים ונתגלו בלב, וה'בינה' נקראת 'אם הבנים' – אז יש 'שמחה', אבל כל זמן שה'בינה' אינה נקראת 'אם הבנים', דהיינו כאשר המדות נשארות בהעלם והסתתר בתוך מחשבתו ובינתו ולא באו לידי גילוי בלב, והן בבחינת 'עיבור' עדיין, ו"כמשל הוולד בבטן אמו, שישנו במציאות רק שאינו יכול להגלות ולצאת לאויר העולם, כי חבלי לידה מעכבים אותו כו'" (תו"ח וארא ד"ה זה) – אזי אין השמחה נרגשת בלב האדם.⁶⁹

בגילוי בלבבו כלל וכלל, ואע"פ שמחמת ההשגה שבמוח נתפעל ב'מוח' גם באהבה ויראה (לבד התפעלות עצם השכל והשגה שבמוח), ונק' דחילו ורחימו שכליים שבמוח עדיין⁶⁷, אבל בחינת התפעלות זו שבמוח נשארה בהעלם כמוח . . והוא שנשאר בחינת התפעלות אהבה ויראה שבאה מצד הקליטה דהתבוננות והשגה זו כלולים בהעלם וסתומות במחשבה והשגה זו, דהשגה ומחשבה זו מקפת וסובבת בהעלם להתפעלות אהבה ויראה זו שבמוח, ולא ניכר בלב כלל" (מאמרי אדמו"ר האמצעי).

והיינו דכתיב⁶⁸ "אם הבנים שמחה": דהיינו כשנולדו ה'בנים' – שהם המדות – ונתגלו

⁶⁷ ענין המדות כפי שהם כלולים עדיין בשכל והתבוננות האדם נתבאר בתניא פרק ט"ז, עיי"ש. וראה גם בספר המאמרים תש"ד (עמ' 50-51), וז"ל: "שהמדות הן עלולות מן השכל, וכל עלול הוא נמצא כלול בעילתו. אשר כן הוא בשכל ומדות, שהמדה הנה טרם התהוותה בלב והתגלותה במדה גלוי' היתה תחלה כלולה בהשכל, דהוה ההתפעלות שכלי בהטייה לאיזה צד שהוא, היינו דבשעה שהוא עוסק באיזה סברא בעיון שכלי שבה, הנה כשמבין את הסברא היטב לכל פרט' באורך ורוחב, הנה אז נעשה הטיית השכל לחסד או לדין, דהטיי' זו היא בכלל שכל עדיין, רק שההטיי' היא מקור המדות שבשכל, שנעשית מדה שכלית על ידי ההתפעלות שכלית, דקודם ההתפעלות שמתפעל על טיב הסברא ההיא הנה הוא רק הטיי' שכלית, שהוא רק מקור למדה, אבל אינו מדה עדיין, וכשמתפעל בזה אז נגמרה המדה, אבל עדיין היא המדה שכלית, וממנה היא שנעשית מדה שבלב. הרי המדה שבלב הוא העלול של אותו השכל בסברא העיונית, שהיא העילה של מדה זו הבאה בגילוי בסיבת מקורה

שהיא המדה הכלולה בשכל".

⁶⁸ נסמן לעיל הערה 16.

⁶⁹ "וכמו כן יובן ענין זה למעלה גם כן, דפירוש 'אם הבנים שמחה' נאמר על 'כנסת ישראל' שנק' 'שמחה', והענין, כי הבנים הם המדות עליונות, וכאשר הם יוצאים ונתגלים מהעלם בבחי' 'אם לבינה תקרא', להיות בבחי' גילוי ממש, אז הוא בחינת שמחה ותענוג ב'כנסת ישראל', שנקראת כן על שם שכונסת לתוכה שפע ישראל דלעילא, הם המדות עליונות הנ"ל שנתגלו מתוך הבינה, וענין השמחה הוא בחי' הגילוי, כמשל המלך כשיש לו איזה שמחה אזי יוצא הוא מהיכליו וחדריו הפנימיים ומתגלה לכל רואה בשער חצירו, ונמצא השמחה הוא גילוי ההעלם, כמו כן למעלה נק' שמחה בחי' עלמא דאתגליא, דהיינו כשיוצא ומתגלה האור מתוך בחי' עלמא דאתכסיא שהיא בחי' בינה אל הבנים שהוא בחי' המדות עליונות, ומהם מקבלת כנסת ישראל הנק' עלמא דאתגליא הוא בחי' שמחה, והוא ענין 'מה יפית ומה נעמת אהבה בתענוגים' – אור התורה כרך ז.

פרק ד

המניעות והעיכובים על גילוי השמחה ואהבה
באלקות בלב האדם

[בפרק זה יבאר מהו הדבר המונע והמעכב את ההתבוננות שבמוח שלא יבוא לידי גילוי בלב, ועל פי זה יבאר מהו ענין 'גלות מצרים' בנפש האדם.

ולהבנת הדברים יש להקדים תחילה ביאור ענין ה'גרון' באדם המחבר את המוח עם הלב (נעתק מ'ביאור' המאמר בתורה אור):

תחלה צריך להבין מהו ענין ה'גרון' הנקרא 'ארץ מצרים' דקדושה. וענינו הוא, שהוא בחי' ממוצע, שלהיות המשכת המוחין מן הראש ללב הוא ע"י אמצעות הגרון דוקא. פירוש, על דרך משל באדם, כשמתהפך מהשכל למדה, דהיינו שמהשכל שמבין איך שאותו דבר הוא טוב נתהווה מזה אצלו אהבה ותשוקה לאותו הדבר, והנה האהבה שנתהווה אצלו שיאהוב אותו דבר הוא מחמת הבנת שכלו, שהשיג תחלה בשכלו איך שאותו דבר הוא טוב לפניו, ועל ידי זה נולדה אצלו מדת האהבה – לאהוב לאותו דבר. וזהו ענין התהפכות השכל למדה, דהיינו שמבחי' השכל שהשיג תחלה בשכלו איך שאותו דבר טוב נמשך המשכה ללב, ונתהפך לבחי' מדה – היא מדת האהבה שנוולדה בלב מהשכל שבמוח, שהולדה זו של המדה הוא מהשכל, שנמשך ממוח ללב ונעשה מזה אהבה, א"כ מתהפך השכל למדות.

והנה זהו בחי' צמצום לגבי השכל – שיתהפך למהות אחר ממש, שנעשה מדה, ועל זה יש בחי' ממוצע המחבר המוח עם הלב, והוא ה'גרון', שהוא הממוצע הגורם שיהיה התהפכות השכל למדה, ויתחברו המוח עם הלב. והיינו שבגרון יש בחי' ה'קנה' שנק' שר המשקים שממשיך שפע יסוד המים

ולחלוחית שבמוח אל הלב . . . והוא בחי' הממוצע לחבר שפע השכל שבמוח להתפשט בבחי' מדה בלב.

והנה ענין בחי' ממוצע הזה בין השכל למדה הרי אינו לא מהות שכל ולא מהות מדה, רצה לומר, דקודם שנמשך השכל בבחי' הגרון – בהיותו עדיין במוח, הוא בחי' מהות שכל בתכלית, והוא רק היותו משיג איך שהדבר טוב. וכן לאחר שמתהפך השכל לגמרי למהות מדה אז השכל נעשה מהות מדה לגמרי, ומגדיל המדה, וזהו בחי' התפשטות והרחבה. אך בהיות השפע בבחי' הממוצע שהוא הגרון, דהיינו כשמתצמצם השכל להתהפך לבחי' מדה וקודם התהפכותו – שעדיין לא נתהפך ממש כ"א הוא מתצמצם להתהפך – אז הוא בחי' 'גרון', שהגרון אינו לא ממהות מוחין שבראש ולא ממהות מדות שבלב. שאינו מהות שכל, שהרי בהיות השפע בגרון היינו שכבר ירד ממהות שכל שבמוח להיות יורד ונמשך להתהפך למהות מדה. וגם אינו מהות מדה, שלא בא עדיין לכלל מהות מדה . . . שירד ממהות הראשון שהיה מהות שכל, ולמהותו השני שהיא מהות מדה עדיין לא הגיע.

(ולכן זהו המקום היותר צר שבכל הגוף, דהנה המדות הם בבחי' התפשטות, ויש יותר אפילו מן השכל המולידם, וכמשל ה'מעין' שביציאתו הוא דק ואח"כ כשנמשך בהתפשטות נעשה ממנו נהר גדול כו', כך אנו רואים שהמדה מתרחבת מעצמה בבואה בלב יותר מן השכל המולידה, כמשל הכווס על חבירו מאיזה טעם, שכשמתפשט הכווס בלב מתגדל יותר מכח הטעם שהולידו, וכן באהבה כו' . . . אמנם עכ"פ בעודן בראש הם ג"כ במרחב יותר מכשנמשכין בגרון, שאז הן בתכלית הצרות, להיות שירדו ממהות שכל ועדיין לא הגיעו למהות מדה, רק

והנה המעבב בחי' הולדה והתגלות אור ה' לצאת מהעלם והסתר שבמחו
אל גילוי הלב, הוא בחינת גלות מצרים, שהוא בחינת מצר הגרון,
שהוא האמצעי בין מוחין שבראש ללב, ושם הוא בחינת שר המשקים, שר
האופים, ושר הטבחים, שהוא בחי' וושט וורידין, שהם הם בחי' כל תענוגי
עולם הזה ומחשבותיו ועסקיו ותחבולותיו אשר ישתמש בהם כל אחד לפי
ערכו, והם הם המונעים ומעכבים ומסכים המבדילין בין אור ה' שבמח ו בין
גילוי הלב. וזהו צער העיבור, כעצמות בבטן המליאה, ולכן כל גלויות וצרות

מחמת שהם בבחינת מעצור הגרון, שנשארים
שם בבחי' עיבור והעלם, ואינן באים לידי גילוי
בלב כו' (עכ"ל. ועיי"ש עוד).

ומעתה נבוא לביאור דברי רבינו:

והנה, המעבב בחי' הולדה והתגלות אור ה'
לצאת מהעלם והסתר שבמחו אל גילוי
הלב – הוא בחינת גלות מצרים', שהוא בחינת
מצר הגרון', שהוא האמצעי בין מוחין שבראש
ללב.

כנ"ל בהקדמה בארוכה.

ושם הוא בחינת שר המשקים', שר האופים',
ושר הטבחים', שהוא בחי' וושט וורידין, שהם
הם בחי' כל תענוגי עולם הזה ומחשבותיו
ועסקיו ותחבולותיו אשר ישתמש בהם כל אחד
לפי ערכו⁷⁰, והם הם המונעים ומעכבים ומסכים
המבדילין בין אור ה' שבמח ובין גילוי הלב.

"הנה, סיבת מניעת התגלות ותולדות המדות
דאהבה ויראה מן ההעלם שבמח לכאורה בגילוי
בלב שנקראת 'לידה' כנ"ל – זהו בא מחמת בחי'
'פרעה' דקליפה . . . והוא ענין ההתקשרות של

עומדין להתהפך כו'. ולפיכך הם בתכלית
הצמצום, שאינן לא מהות זה ולא מהות
זה).

וזהו מה דאיתא בכתבי האריז"ל ד'גרון'
ו'חרן' הוא ענין אחד, כמבואר בלקוטי תורה
ר"פ ויצא ששניהם בגימטריא אחת. להיות כי
בחי' ה'גרון' הוא מיצר וקטנות, ע"כ זהו ענין
בחי' 'חרן', כי הדינים והגבורות נמשכים מצד
קטנות המוחין, כנודע ממשל התינוק שאינו
יכול כלל לסבול דבר שכנגד רצונו, מחמת
ששכלו קטן ביותר, אבל 'סבא דעתוהי סתים',
שיוכל לסבול מה שנגד רצונו מחמת שדעתו
מתיישבת . . . לכן מבחי' 'גרון' נמשך בחי'
'חרן'.

והנה בחי' זו, שהוא בחי' היות המוחין
ב'גרון' הנ'ל הנק' 'מצרים' – הוא בחי' 'עיבור',
כנזכר בפרי עץ חיים בשער הפסח . . . שזהו
ענין העיבור הוא שהגרון מפסיק בנתיים ואין
המדות מתגלים בבחי' לידה וגילוי ממש בלב.
והוא למטה ג"כ בעבודה ענין העיבור ג"כ כנ"ל,
שהוא בבחי' מיצר הגרון. שהוא כשמישיג היטב
גדולתו ית', ויש לו אהבה ויראה בהעלם, ואינו
מוציא לידי גילוי שיהיו בהתגלות לבו. והוא

[כמ"ש בתיא ספ"א]. ו'שר הטבחים' – הוא החמימות
ורשפי אש בעניני עולם הזה, וכמ"ש במ"א. וראה גם
בד"ה קול דודי תרמ"ג ע' קכ.

70. באוה"ת שמות ח"א (ע' קעד) מבואר ענין שר המשקים
ושר הטבחים בפרטיות יותר, וז"ל: "דהיינו, שר
המשקים' – הוא הממשיך מהמח ללב הרצון והחשק
לתענוגים גשמיים, כי מים מגדלים כל מיני תענוג כו'

נקראות בשם עיבור, כמאמר רז"ל בכל פרשת העיבור יהיו צרכיהם לפניך, אפילו בשעה שאתה מתמלא עליהם עברה כאשה עוברה כו', והגאולה נקראת בשם לידה, שהוא בחינת התגלות הולד לאויר העולם, וחבלי משיח נקראים ^{נ ד} בשם חבלי לידה. וכתוב הרינו חלנו מפניך הוי"ה, פירוש, שכל בחי' עיבור

ולכן, כל גליות וצרות נקראות בשם 'עיבור', כמאמר רז"ל⁷²: 'בכל פרשת העיבור יהיו צרכיהם לפניך – אפילו בשעה שאתה מתמלא עליהם עברה, כאשה עוברה' כו'.

והגאולה נקראת בשם 'לידה', שהוא בחינת התגלות הולד לאויר העולם.

ו'חבלי משיח' נקראים בשם 'חבלי לידה'.

איתא במשנה ברכות: "רבי יהושע אומר המהלך במקום סכנה מתפלל תפלה קצרה, ואומר 'הושע ה' את עמך את שארית ישראל, בכל פרשת העיבור יהיו צרכיהם לפניך". ובגמרא שם: "מאי 'פרשת העיבור'? אמר רב חסדא אמר מר עוקבא אפילו בשעה שאתה מתמלא עליהם עברה כאשה עוברה - שאתה מתמלא עליהם כעס כאשה הרה שעוברה ממלאה, גם אז יהיו כל צרכיהם [גלויים] לפניך [ותרחם עליהם ותספקם]". הרי שחז"ל קראו לגליות וצרות הבאות על בני ישראל בשם 'עיבור'. וכן יציאת בני ישראל מן הגלות אל הגאולה מכונה בכתובים בשם 'לידה'⁷³. ו'חבלי משיח', היינו הצרות הבאות על בני ישראל קודם ביאת המשיח, נקראים בשם 'חבלי לידה'⁷⁴.

והטעם הפנימי לכך הוא, כי כשם שה'עיבור' נמצא בשלימות בבטן אמו, אלא שהוא מוסתר וכנוס שם בהעלם והסתור ואינו יכול לצאת לאויר

הרצון הזר דקליפה בדברים גופניים, כתאוות היתר, וכטרדות עמוקות במוח בהבלי הזמן, לרדוף אחריהן כו' בתחבולות עמוקות ביתר מכפי המדה, עד ששוכח על ה' הזן ומפרנס לכל, ואומר 'כחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה', וכן על ידי פריקת עול מלכות שמים במצוות, וכהאי גוונא, שכל זה הוא הקליפה המנגד לבחי' עומק טוב דבחי' ביטול הרצון הפנימי שלמעלה מן השכל". . שזהו המונע ומעכב להיות גילוי התולדה דאהבה ויראה מן המוח ללב, כנראה בחוש בכל הטרודים ביותר בעסקים, וכל ההולכים בשרירות לבם בתאוות זרות, שלבם בל עמם, בלתי יתפעל בלב ממה שמשיג ומתפעל במוח באלקות, ולא קרב זה אל זה כלל, כי נשאר הכל במוח, ולא יגיע ללב כלל וכלל. . [ו]לפרקים יש מניעה ועיכוב זה בלב גם בעובדי ה', והוא מסיבה וטעם הנ"ל" (מאמרי אדמו"ר האמצעי שמות א ד"ה זה). "ואף אותן שאין עוסקים במשא ומתן. . כי לכולם יש גוף המסתיר על ידי אכילה ושתי' וכדומה" (אור התורה ח"ז).

וזהו צער העיבור, כְּעֶצְמוֹת בְּבֶטֶן הַמַּלְאָה⁷¹.

עיכוב יציאת המדות ולידתן בגילוי בלב הנעשה על ידי 'מיצר הגרון' הוא כענין צער ה'עיבור', שהוולד הוא סגור ונעצר במעי האם ואינו יוצא לחוץ.

71. ע"פ קהלת יא, ה: 'כעצמים בבטן המלאה'. וראה במפרשי הכתוב שם, דהיינו שהוולד נסגר ונעצר בבטן

אמו, ואינו יכול לצאת לחוץ.

72. ברכות כח, ב במשנה. כט, ב בגמרא. וראה ירושלמי

ברכות פ"ד ה"א.

73. ראה תו"א פרשתינו ד"ה וארא (נה, א).

74. ראה תו"א שם.

וגליות הוא כדי שיהיה גילוי אור ה' ב"ה, וצריך לזה חבלי לידה, דהיינו להרגיש הכאב והמרירות על מניעות התפשטות אור ה' בגילוי הלב, מחמת המונעים ומעכבים שהם הם צרכי עולם הזה, ואזי כאשר יבא לבחי' לידה והתגלות, בבחינת שמחה, וישמח ישראל בעושו, יתפרדו כל המונעים ומעכבים,

פירוש 'הרינו חלנו מפניך הוי"ה' – שכל מה שהיינו בגלות בבחי' 'עיבור' וצער (כהריון האשה), כל זה הוא בשביל 'מפניך הוי"ה' – היינו כדי שיהיה גילוי אור הוי"ה גם במדות שבלב, ולא ישארו בהעלם במוח ובמחשבה.

וצריך לזה 'חבלי לידה', דהיינו, להרגיש הכאב והמרירות על מניעות התפשטות אור ה' בגילוי הלב – מחמת המונעים ומעכבים שהם הם צרכי עולם הזה.

"כמו שבלידה גשמיות אי אפשר להיות הלידה בלתי חבלי לידה, שהמה יסורי הלידה . כמו כן אי אפשר לאדם להוליד בחי' אהבת ה' בהתגלות לבו ופחד ה' בלתי חבלי לידה, שהמה היסורים לבטש הגוף, ושירגיש הכאב והמרירות על מניעת התפשטות אור ה' בגילוי הנק' לידה. כי כאשר הוא עוסק וטרוד בעניני עוה"ז הגשמיים וצרכי גופו אזי נתגשם מאד, ועי"ז מחשיך הגוף על נפשו ומסתיר מלהגיע לבחי' אהבה ויראה בהתגלות לבו, לכך צריך לבטש הגוף ולכתתו ע"י לב נשבר או ע"י יסורי הגוף כו'. ואף אותן שאין עוסקים במשא ומתן אעפ"כ צריכים לבטש הגוף, כי לכולם יש גוף המסתיר על ידי אכילה ושתי' וכדומה" (אזה"ת כרך ז).

ואזי כאשר יבא לבחי' לידה והתגלות, בבחינת שמחה, וישמח ישראל בעושו – יתפרדו כל המונעים ומעכבים, והמסכים המבדילין יהיו

העולם, כך הוא ענין הגלות ברוחניות, שהתפעלות המדות (אהבה ויראה) הנולדות מחמת ההתבוננות בגדולת אין סוף ב"ה נשארות בהעלם במוח ובמחשבה, ואינן באות לידי גילוי ממש בלב; וכשם שענין ה'לידה' הוא יציאת הוולד מבטן האם והתגלותו לאויר העולם, כך ענין הגאולה ברוחניות הוא יציאת המדות אהבה ויראה והשמחה מהעלם המוח והמחשבה להיות נרגשות בגילוי בלב.

וכשם שקודם יציאת הוולד לאויר העולם באים 'חבלי לידה', ועל ידם יוצא הוולד לחוץ, כך גם בגאולה הרוחנית, דהיינו גאולת המדות מהעלם המוח אל הגילוי בלב, ישנם 'חבלי משיח' שעל ידם מגיעים אל הגאולה (וכפי שיבאר בסמוך).

ובתיב⁷⁵ "הרינו חלנו מפניך הוי"ה".

פירוש הכתוב לפי פשוטו הוא, שכך יאמרו בני ישראל בתפלתם: כמו אשה הרה אשר תקריב ללדת, שאז תאחזנה חלחלה ותזעק בעבור ייסורי חבלי הלידה, כן היינו גם אנחנו חלים ורועדים מפני זעמך. [ולפי שאנו מובטחים להגאל מתוך קושי השעבוד, לכן אחז במשל מאשה שיש לה צער הריון וחיל הלידה ואחר כך היא יולדת] (ע"פ מצו"ד).

[ומבאר הפירוש הפנימי בכתוב זה:]

פירוש: שכל בחי' עיבור וגליות הוא כדי שיהיה גילוי אור ה' ב"ה.

והמסכים המבדילין יהיו כאין ואפס בלא תפיסת מקום כלל מחמת שמחת ה'. וכשם שלמעלה בחי' שמחה הם המתקת הדינין, כך למטה בנפש האדם היא מבטלת כל המונעים ומעכבים מבית ומבחוץ, ונקראת בשם ארץ כנען, על שם שמכנעת החיצונים, שהם נדחים מפני ה' מאליהם וממילא כחושך שנדחה מפני אור, וכמשל האשה אשר חבלי לידה בא לה, והנה בעת לידתה יוצאים ממנה כל המכאובות בדם לידתה שזב ממנה, כך, הנה כתיב

בחוץ לכל רואה בשער חצירו, וגם מוחל וסולח לכל חוטא ועובר רצונו ולכל המורדים ופושעים ירבה לסלוח כו', כי טבע השמחה להמתיק כל דין קשה ולהתהפך לחסד" (מאמרי אדמו"ר האמצעי). וכך גם למטה בנפש האדם, השמחה מבטלת את כל המונעים [בחי' 'שמחה' - 'כנסת ישראל'] והמעכבים את גילוי האהבה.

ונקראת [כנסת ישראל] בשם 'ארץ כנען' - מלשון הכנעה וביטול, על שם שמכנעת החיצונים⁷⁶, שהם נדחים מפני ה' מאליהם וממילא, כחושך שנדחה מפני אור.

בכחה של השמחה להכניע ולבטל את הקליפות וחיצונים המונעים ומעכבים את האור האלקי מלהתגלות בלב האדם, באופן שהחושך יידחה מפני האור מאליו וממילא, ואין צורך כלל ללחום נגדו.

וכמשל האשה אשר חבלי לידה בא לה, והנה בעת לידתה יוצאים ממנה כל המכאובות - בדם לידתה שזב ממנה.

המבואר לעיל, שעל ידי הלידה וההתגלות יתפרדו ממילא כל המונעים והמעכבים - הוא כמשל האשה אשר באו לה חבלי לידה, ועל ידם הגיעה אל הלידה עצמה, אז בעת לידתה יוצאים ממנה כל המכאובים בדם לידתה שזב ממנה,

כ'אין' ואפס, בלא תפיסת מקום כלל - מחמת שמחת ה'.

על ידי הצער והמרירות על מניעת התגלות והתפשטות אור ה' בלב ('חבלי לידה'), יבוא ויגיע לבחי' הלידה וההתגלות בפועל, דהיינו שירגיש אהבה ושמחה בהתגלות לבו.

וכאשר השמחה נרגשת בגילוי בלב האדם, אז יתפרדו ויתבטלו כל המונעים ומעכבים את גילוי האהבה בלב, דהיינו "כל תענוגי עולם הזה ומחשבותיו ועסקיו ותחבולותיו", ויהיו כאין ואפס, כי בכחה של שמחה לפרוץ ולבטל את כל הגדרים והמונעים ומעכבים. וכנ"ל כמשל ממלך בשר ודם, שבדרך כלל הוא נמצא בהעלם בתוך ארמונו, אך בשעת שמחתו הוא מתגלה לעין כל. וכך גם בעבודת ה', כאשר האדם מרגיש שמחה ואהבה בהתגלות לבו ממש, הרי זה פורץ את כל הגדרים ואת כל המסכים, ואור ה' יוכל להתגלות בלבו.

וכשם שלמעלה בחי' שמחה הם 'המתקת הדינין', כך למטה בנפש האדם היא מבטלת כל המונעים ומעכבים מבית ומבחוץ.

כאשר הקב"ה הוא בשמחה, כביכול, אזי נמתקים כל הדינים והקטרוגים שישנם (רח"ל) על ישראל, והם נהפכים לחסד ורחמים, וכנ"ל כמשל ממלך בשר ודם, שכאשר הוא שורה באיזה שמחה "אז יוצא הוא מהיכליו הפנימיים ומתגלה

חיותן מהארה חיצונית מאלקות.

76. - הקליפות והסטרא אחרא נקראים 'חיצונים' מאחר שהם מחוץ לתחום הקדושה, וגם משום שמקבלים

ואראך מתבוססת בדמיון כו', שכל המונעים והמעכבים נמסו והיו לדם, דבר שאין בו ממש ואין בו תפיסת מקום כלל, וכמ"ש ותשליך במצולות ים כל חמאתם כו'.

והנה, כשם שגלות מצרים הוא בחינת מצר הגרון, שהוא המבדיל ומפסיק בין המוח ללב כנ"ל, כך ענין הגאולה ויציאת מצרים הוא בחינת יציאתם ממצר הגרון, על ידי הקול קול יעקב, שהקול שהוא בגרון, הוא הוא המקשר ומחבר בחינת מוחין שבראש לבא לידי גילוי הלב, והיינו על ידי קול

פרק ה

גילוי אלקות בלב ע"י קריאה בקול בתורה שבכתב

[בפרק הקודם נתבאר שהיציאה מגלות מצרים (מיצר ה'גרון') אל הגאולה והחירות, דהיינו יציאת המדות מהעלם המוח (בחי 'עבור') אל הגילוי בלב (בחי 'לידה') – הוא על ידי חבלי לידה, דהיינו הצער והמרירות על העדר גילוי אור ה' בלב.

בפרק זה יבאר שהגילוי מן ההעלם הזה הוא ע"י קריאה בקול בדברי תורה שלומד וקורא].

והנה, כשם שגלות מצרים הוא בחינת 'מצר הגרון', שהוא המבדיל ומפסיק בין המוח ללב כנ"ל, כך ענין הגאולה ויציאת מצרים הוא בחינת יציאתם מ'מצר הגרון'.

על ידי "הקול קול יעקב"⁷⁹.

הגאולה והיציאה מצרים בנפש האדם נפעלת על ידי 'קול התורה' (שזהו תוכן הכתוב 'הקול קול יעקב', דקאי על קולם של ישראל בעסקם בתורה).

[ומבאר מדוע ביכולת הקול לפעול את היציאה ממצר הגרון:]

שהקול – שהוא בגרון – הוא המקשר ומחבר בחינת מוחין שבראש לבא לידי גילוי הלב.

"שנתקבץ ונאסף הפסולת למקום אחד ונבדלו הימנה, ויצאו בלידה לחוץ, ועי"ז ג"כ נשאר הולד נקי מכל פסולת" (אוה"ת כרך ז).

כה, הנה כתיב⁷⁷ "וְאֶרְאָךְ מִתְבּוֹסֶסֶת בְּדִמְיוֹן כו'", שכל המונעים והמעכבים נמסו והיו לדם – דבר שאין בו ממש, ואין בו תפיסת מקום כלל, וכמ"ש⁷⁸ "ותשליך במצולות ים כל חמאתם כו'".

"דהיינו, על דרך משל, האהבה ויראה שנתגלו בבחי' לידה מן העלם העיבור במעי הבינה כנ"ל, יצא עמם פסולת שלהם נבדלים בפני עצמה, והולכים לאיבוד חוצה, והיינו תגבורת המחשבות זרות שיתגברו טרם נקודת גילוי הלב, ויבלבלו אותו, והמה הרהורי שטות, בלתי ימצא בהם איזו תועלת כלל אפילו למילי דעלמא, והרי זה כמשל דברים המאוסים שבלידה, וכל זה לתועלת האהבה והיראה, שיצאו נקי בלב בלתי תערובות רצונות נכריות עמם, רק רצון תמים לה' לבדו, ואין זר אתו, כמ"ש 'נקי כפים ובר לבב'.

וזהו 'ואראך' – לכנסת ישראל – מתבוססת בדמיון, שכל המונעים והמעכבים נמסו והיו לדם, דבר שאין בו ממש, ואין בו תפיסת מקום כלל, וכמ"ש ותשליך במצולות ים כו', וזהו 'ואומר לך בדמיון חיי', שיהי' לך לתועלת הברור מכל סיג" (שם).

77. יחזקאל טז, ו.

78. מיכה ז, יט.

79. בראשית כז, כב. ראה סידור שער התפלה יט, סע"א ואילך.

קורא בתורה, שעל ידי קריאתו בתורה הוא קורא וממשיך אור ה' לצאת מההעלם שבמוח אל גילוי הלב. וזהו שאמרו רז"ל כל הקורא בתורה הקב"ה קורא כנגדו, ונקרא כנגדו, מפני שבחינת קריאתו בתורה הוא בחינת ממלא כל עלמין, והקב"ה כנגדו הוא בחינת סובב כל עלמין. וזהו לשון קורא בתורה, שקורא האור לחוץ, והיינו על ידי תורה שבכתב, בחינת הוי"ה דאורייתא, וקוב"ה כולא חד. וזהו לכן אמור לבני ישראל אני הוי"ה, והוצאתי אתכם

[ומוסיף ומבאר דיוק הלשון 'הקב"ה קורא ושונה כנגדו', ולא 'קורא ושונה עמו' וכיוצא בזה:]

ונקרא 'כנגדו', מפני שבחינת קריאתו בתורה הוא בחינת 'ממלא כל עלמין', והקב"ה כנגדו – הוא בחינת 'סובב כל עלמין'.

כאשר האדם ע"י קריאתו בתורה "קורא האור לחוץ", היינו שגורם שהקב"ה יתגלה "מכבודו פנימה" ויאיר בחוץ, ועל ידי יתגלו מדותיו מהעלם המוחין וממציצ הגרון לבא לידי גילוי בלב – אזי יש הבדל בין שתי 'קריאות' אלו.

זה שעל ידי קריאתו בתורה האדם ממשיך את מדותיו לבוא לידי גילוי בלבו, נקרא שהאדם הוא ה'קורא', כי בזה מתגלים המדות שלו שכבר ישנם בהעלם במוחו אל הלב. והתגלות זו היא לפי ערך כלי האדם – בחינת 'ממלא כל עלמין'.

ולאידך, האור האלקי המתגלה על ידי לימוד התורה שלו – 'הקב"ה קורא כנגדו', אינה לפי ערך העולמות, אלא הוא מבחינת 'סובב כל עלמין', שהוא למעלה מגדר העולמות לגמרי.

וזהו לשון 'קורא בתורה', שקורא האור לחוץ, והיינו, על ידי תורה שבכתב, בחינת 'הוי"ה' – ד'אורייתא וקוב"ה כולא חד'.

"הנה, המשכה והארה זו שהאדם ממשיך ומאיר מהארת אור אין סוף ב"ה על נפשו ועל

המקום שמשם יוצא הקול הוא בגרון, והוא הממשיך את בחינת המוחין שבראש לבוא לידי גילוי בלב.

והיינו, על ידי קול קורא בתורה, שעל ידי קריאתו בתורה הוא 'קורא' וממשיך אור ה' לצאת מההעלם שבמוח אל גילוי הלב.

"מה שלא יוכל להוציא מן ההעלם לגילוי בנקודת הלב בתפלה [היינו על ידי התבוננות באור אין סוף בעת התפלה, ועל ידי הכאב והמרירות מחמת מניעות התגלות אור ה' בלב, כנ"ל בפרקים הקודמים], יוכל להוציא מן ההעלם על ידי הקריאה בתורה אחר התפלה. והטעם הוא, לפי שהקורא בתורה קורא בשמותיו של הקב"ה, ולשון קריאה הוא כאדם הקורא לחבירו, שמביאה לגילוי מן ההעלם והמרחק שהי' בתחילה. כמו כן על דרך משל באותיות התורה קורא האדם לאור אין סוף ב"ה הגנוז בחכמה עילאה, כי 'אורייתא מחכמה נפקת', והרי הוא ית' בא לידי גילוי בכללות נשמות ישראל בלבבם כשקוראים באותיות התורה שבכתב, שהוא גנוז בהם בהעלם כידוע" (תורת חיים).

וזהו שאמרו רז"ל⁸⁰: 'כל הקורא בתורה הקב"ה קורא כנגדו'.

כלומר, על ידי קריאתו בתורה "ממשיך אור ה' לצאת מההעלם שבמוח אל גילוי הלב", ונמצא שגם הקב"ה "קורא כנגדו".

מתחת סבלות מצרים וגו', שעל ידי בחינת וגילוי הוי"ה, דהיינו על ידי בחינת תורה שבכתב בחינת הקול קול יעקב, על ידי זה יהיה בחינת יציאת מצרים, וכל המונעים ומסכים המבדילים יבטלו, ולא יהיה עוד סבלות מצרים ועבודתם.

אך לא זו בלבד הוא תכלית המכוון, כי אם והבאתי אתכם אל הארץ וגו'. וביאור הענין, כי הנה כתיב אל ארץ טובה ורחבה וגו', וארץ ישראל זו

נפשות כל ישראל . . על ידי עסק התורה – נקראת בלשון 'קריאה', 'קורא בתורה'⁸¹, פירוש, שעל ידי עסק התורה קורא להקב"ה לבוא אליו כביכול, כאדם הקורא לחבירו שיבוא אליו, וכבן קטן הקורא לאביו לבוא אליו להיות עמו בצוותא חדא, ולא ליפרד ממנו ולישאר יחידי ח"ו"⁸² (תניא

פרק לז, דף מט, ב).

[ועל פי כל זה יבאר את המשמעות

הפנימית של הכתוב המובא בתחילת המאמר:]

וזהו "לכן אמור לבני ישראל אני הוי"ה, והוצאתי אתכם מתחת סבלות מצרים וגו'".

שעל ידי בחינת וגילוי הוי"ה, דהיינו, **על ידי בחינת תורה שבכתב** – בחינת 'הקול קול יעקב' – **על ידי זה יהיה בחינת יציאת מצרים**, וכל המונעים ומסכים המבדילים יבטלו, ולא יהיה עוד סבלות מצרים ועבודתם.

בחינת הוי' היא הגילוי האלקי הנמשך על ידי קריאה בתורה שבכתב (הנקראת תורת הוי'), וסבלות מצרים קאי על 'מיצר הגרון' (כנ"ל). וזהו "לכן אמור לבני ישראל אני הוי", והוצאתי אתכם מתחת סבלות מצרים, שהמשכה מבחי' הוי' על ידי קריאת התורה ('אני הוי"ה') היא היא הפועלת בחי' יציאת מצרים מ'מיצר הגרון' (כהמשך הכתוב 'והוצאתי אתכם מתחת סבלות

מצרים'). וכמבואר לעיל, שמה שאינו יכול להוציא מן ההעלם אל הגילוי על ידי ההתבוננות ושמחה של מצוה מפני גלות מצרים (מיצר הגרון), בא לידי גילוי על ידי הקריאה בתורה שבכתב.

פרק ו

תורה שבכתב עיקרה 'אותיות', ותורה שבעל פה עיקרה 'הבנה' ו'השגה'

אך לא זו בלבד הוא תכלית המכוון, כי אם **"והבאתי אתכם אל הארץ וגו'"**⁸³.

כשם שתכלית הכוונה של גאולת מצרים כפשוטה אינה ה'יציאה' מארץ מצרים לחוד, אלא 'כניסת' בני ישראל לארץ ישראל, וכמו שכתוב 'והבאתי אתכם אל הארץ', כך גם בנוגע לגאולת מצרים ברוחניות, תכלית הכוונה היא הכניסה לארץ ישראל.

וביאור הענין:

- ביאור ענין ארץ ישראל ברוחניות (ועל פי זה יובן ענין הכניסה לארץ ישראל בעבודת כל אחד ואחד).

כי הנה כתיב⁸⁴ **"אל ארץ טובה ורחבה וגו'", וארץ ישראל זו היא בחינת תורה שבעל-פה**⁸⁵,

83. שמות ו, ח.

84. שמות ג, ח.

85. להלן יבואר הטעם לזה.

81. ברכות י, ב. מגלה כב, א. לב, א. תענית כז, ב.

82. "וזהו שכתוב 'קרוב ה' לכל קוראיו, לכל אשר יקראהו באמת', ואין 'אמת' אלא תורה, דהיינו, שקורא להקב"ה על ידי התורה דוקא (תניא שם).

היא בחינת תורה שבעל פה, ונקראת ארץ רחבה, על דרך מאמר רז"ל על פסוק ארץ צבי צבאות גוים, מה צבי אין עורו מחזיק בשרו כו'. והענין, כי תורה שבכתב עיקר יסודתה הוא בחי' אותיות התורה, ולכן מדקדקין באותיותיה שלא יהי' חסר או יתיר, ושיהיו צורתן עליהן כדמותן בצלמן, ושיהיו גולם אחד, שאם נפסק היו"ד שעל גג האל"ף על דרך משל מעל גוף האות, הרי זו ספר תורה פסולה ואין מברכין עליה. אבל אין נראה בה גילוי ההשכלה כמו בתורה שבעל פה, שעיקר גילוי השכלת הדינין והמשפטים שבתורה אינו מפורש בתורה איך ומה לעשות, שכל התורה היא ספורי מעשיות, וגם הדינין שבה הן דרך סיפורי דברים, שכך אמר ה' שידבר אל בני ישראל, ושכך אמר משה, ואין כוונתה לידע ממנה לבדה כל הדינין על בורין ומתכונתן, כגון על דרך משל ענין התפילין, אינו מפורש שיהיו ד' פרשיות ושיהיה כתוב כך

[וממשיך לבאר הטעם שהתורה שבעל-פה

[דווקא נקראת 'ארץ רחבה':]

והענין: כי תורה שבכתב עיקר יסודתה הוא בחי' אותיות התורה, ולכן, מדקדקין באותיותיה שלא יהי' חסר או יתיר, ושיהיו צורתן עליהן כדמותן בצלמן, ושיהיו גולם אחד, שאם נפסק היו"ד שעל גג האל"ף – על דרך משל – מעל גוף האות, הרי זו ספר תורה פסולה, ואין מברכין עליה.

אבל אין נראה בה גילוי ההשכלה [וההשגה] כמו בתורה שבעל-פה [כמו סוכה שלמעלה מעשרים אמה פסולה, דלא שלטא בה עינא⁸⁶], שעיקר גילוי השכלת הדינין והמשפטים שבתורה אינו מפורש בתורה איך ומה לעשות, שכל התורה היא ספורי מעשיות. וגם הדינין שבה הן דרך סיפורי דברים, שכך אמר ה' שידבר אל בני ישראל, ושכך אמר משה. ואין כוונתה [של תורה שבכתב] לידע ממנה לבדה כל הדינין על בורין ומתכונתן, כגון על דרך משל ענין התפילין, אינו מפורש שיהיו ד'

ונקראת 'ארץ רחבה', על דרך מאמר רז"ל⁸⁶ על פסוק⁸⁷ "ארץ צבי צבאות גוים" – 'מה צבי אין עורו מחזיק בשרו' כו'.

"הנה אמרו רז"ל על ארץ ישראל שנקראת 'ארץ הצבי' – מה צבי זה אין עורו מחזיק בשרו, אף ארץ ישראל בזמן שיושבי' עליה רווחא, ובזמן שאין יושבי' עלי' גמדה. ופירוש 'אין עורו מחזיק בשרו' היינו, שמהופשט הוא מכוון, ואינו יכול לחזור ולכסותו בו, כדפרש"י, משא"כ עור בהמות ושאר חיות שאינו מתכוון אף כשמפשיטים אותו מן הבשר, אלא במקומו עומד כמו שהי'. ונמצא, בעור הצבי גידולו תלוי בהיותו מתאחד עם הבשר, שאז הוא גדול לפי ערך גידול הבשר, אבל מיד שמתפרד מן הבשר מתכווץ כו'. וזהו משל לארץ ישראל, שעם היות שכעת שאין יושבי' עליה היא מצער היא, היינו לפי ד'גמדה, אבל כשיושבי' עלי' גם מקום שטח הארץ מתפשט ומתרחב" (אור התורה כרך ז). וענין זה הוא גם בתורה שבעל פה, כדלקמן.

86. נתוסף ע"פ מאמרי אדמו"ר האמצעי.

86. גיטין נז, א. כתובות קיב, א.

87. ראה ירמ' ג, יט. דניאל יא, טז. מא.

וכך, ושיהיו נכתבים על קלף דוקא ככל משפטי תפילין והלכותיה המסורות לנו בתורה שבעל פה, וכן שאר כל המצות, והיינו, לפי שעיקר יסודתה בהררי קדש בחינת חכמה עלאה, דאורייתא מחכמה נפקת, ותורה שבכתב היא בחינת חכמה עילאה, ותורה שבעל פה היא חכמה תתאה, ולחכימא ברמיזא, פירוש שאינה רק כמשל הרב המרמוז אל התלמיד באיזה רמז כל שהוא, בכדי שהתלמיד יבין מעצמו איך ללמוד, אבל לא זהו עיקר הלימוד עצמו. כך, הנה כל אותיות התורה שבכתב הם רק רמזים והמשכות מחכמה עילאה בדרך רמז, וכל המשכות נרמזים באותיות אלו דוקא, שיהי הקרי כך והכתיב כך, נח א

‘חכמה תתאה’). וכיון ששורש התורה שבכתב הוא בחכמה ‘עילאה’, לכן אין בה גילויי ההשכלה וההשגה כל כך, וכפי שהולך ומבאר.

ו[ר]י לחכימא ברמיזא⁹³, פירוש: שאינה רק כמשל הרב המרמוז אל התלמיד באיזה רמז כל שהוא, בכדי שהתלמיד יבין מעצמו איך ללמוד, אבל לא זהו עיקר הלימוד עצמו.

“על דרך משל תלמיד הלומד לפני רבו, שאם התלמיד [הוא] חכם אזי ברמיזא סגיא, שהרב מרמז לו איזה רמז שיבין ממנו נקודת ההשכלה, ואפילו מה שלא יוכל הרב להסביר לו בדיבור – דהיינו נקודת פנימית של ההשכלה שלא יוכל להביא בדיבור בצירופי אותיות, מחמת גודל מעלתו – אעפ”כ יוכל להשפיע לו על ידי רמז שמרמז לו באצבע, שיבין מזה עיקר הנקודה” (אוה”ת כרך ז).

כך, הנה כל אותיות התורה שבכתב הם רק רמזים והמשכות מ’חכמה עילאה’ בדרך רמז. וכל המשכות נרמזים באותיות אלו דוקא, שיהי הקרי כך והכתיב כך, ולכן כל אותיותיה

פרשיות, ושיהיה כתוב כך וכך, ושיהיו נכתבים על קלף דוקא – ככל משפטי תפילין והלכותיה המסורות לנו בתורה שבעל פה. וכן שאר כל המצות.

[ומבאר הטעם הפנימי לזה שעיקר ענין תורה שבכתב הוא האותיות, ולא השכלת והשגת הדינים:]

והיינו, לפי שעיקר יסודתה בהררי קדש⁸⁹, בחינת ‘חכמה עלאה’.

ד’אורייתא מחכמה נפקת⁹⁰, ותורה שבכתב היא בחינת ‘חכמה עילאה’, ותורה שבעל פה היא ‘חכמה תתאה’.

איתא בזהר ‘אורייתא מחכמה נפקת’ – ששורש התורה הוא מחכמתו ית’, וקאי הן על תורה שבכתב והן על תורה שבעל פה, ששתיהן מקורן בבחי’ ‘חכמה’, אך ההבדל ביניהן מבואר בספרי הקבלה⁹¹, שהתורה שבכתב שרשה בחכמה ‘עילאה’ – דהיינו ספירת ה’חכמה’ דאצילות, ותורה שבעל פה שרשה בחכמה ‘תתאה’ – דהיינו ספירת ה’מלכות’ דאצילות⁹² (הנקראת בחי’

89. הכוונה לספירת החכמה הנקראת ‘קדש’ העליון, כידוע.

90. זח”ב קכא, א.

91. ראה גם לקוטי תורה פ’ ברכה ד”ה תורה צוה לנו,

ו’ביאור’.

92. וכמאמר אליהו בתקוני זוהר: “מלכות פה, תורה שבעל

פה קרינן לה”.

93. זהר חלק א כו, ב.

ולכן כל אותיותיה ספורים ומנויים בל יעדוף ובל יחסור, וכל אות ואות צריך להיות בדמותו וצלמו, מפני שרומזים להמשכה עליונה מחכמה עילאה, אבל עצמות ההשכלה אינו מתלבש באותיות תורה שבכתב. מה שאין כן בתורה שבעל פה, הן עצמות ההשכלה מלובשת באותיות ההלכה, ולכן אין מדקדקין באותיותיה כל כך, רק ההשכלה היא עיקרית המתגלה תוך האותיות, גם לפי ריבוי ההשכלה כך ירבו אותיותיה, ולכן מה שמשכילים בה יותר, כגון פירוש רש"י ותוספות ופוסקים, הכל בכלל תורה שבעל פה יחשב, ואפילו כל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש, ולכן נקראת ארץ טובה ורחבה, שמתרחבת והולכת

פירוש: "כמו למשל בנפש האדם, שהתהוות צירופי האותיות הוא מן השגתו והבנתו, שלפי ההבנה כמו כן ממש מתרבים צירופי האותיות, שכשהשגתו והבנתו היא רחבה אזי גם צירופי האותיות הן מרובים, ואם הבנתו קצרה אזי האותיות מועטים. שהאותיות הן כלים לאור ההשגה וההבנה, שההשגה וההבנה מתגלה דרך האותיות, לכך לפי ערך ריבוי האור כך הוא ריבוי הכלים" (משא"כ בחי' חכמה שהיא למעלה מהשגה אינה מתגלית ממש בתוך האותיות, רק על דרך 'לחכימא ברמיזא', הלכך אין האותיות מתרבים כו', כנ"ל).

"וכמו כן למעלה, שתורה שבעל-פה נקראת 'מוסר אמך', להיותה מבחי' 'מוחין דאימא' [היינו הבנה והשגה ד'בינה'], דכמו שמטיפת האב נעשה בבטן האם ולד ברמ"ח איברים כו', כך מפסוק אחד, 'בסוכות תשבו' – נעשה בתורה שבעל-פה מסכת סוכה, ופירש"י, ותוספות, ופוסקים. והיינו, להיותה בחינת 'אימא', שהיא ההשגה, ולכן היא הנקראת 'ארץ טובה ורחבה'" (תו"א בביאור').

ולכן, מה שמשכילים בה יותר – כגון פירוש רש"י ותוספות ופוסקים – הכל בכלל תורה שבעל-פה יחשב, ואפילו 'כל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש'⁹⁴.

ספורים ומנויים, בל יעדוף ובל יחסור, וכל אות ואות צריך להיות בדמותו וצלמו, מפני שרומזים להמשכה עליונה מ'חכמה עילאה', אבל עצמות ההשכלה אינו מתלבש באותיות תורה שבכתב.

"והרי זה דומה גם כן לאומן הבונה על פי חכמתו, שמתחילה מצייר לעצמו כל אופני הבנין על גבי לוח בקיצור נמרץ, ועל פי לוח זה בונה אחר כך, כמו כן כתיב בתורה 'ואהיה אצלו אמן', אומן" (שם).

מה שאין כן בתורה שבעל-פה הן עצמות ההשכלה מלובשת באותיות ההלכה, ולכן אין מדקדקין באותיותיה כל כך, רק ההשכלה היא עיקרית המתגלה תוך האותיות.

"בתורה שבעל-פה אין הקפידא על האותיות כל כך, שהרי דין והלכה אחת נאמר במשנה בלשון זה ובברייתא בלשון אחר, והיינו, להיות כי בתורה שבעל-פה העיקר הוא ההשכלה וההשגה, ולא האותיות לבד, ולהיות כי ההשכלה עצמה מלובשת באותיות ההלכה, לכן אין מדקדקין באותיותיה כל כך, רק ההשכלה היא העיקרית, והיא המובנת מתוך האותיות, ומתגלית בהן ועל ידיהן" (שם).

גם לפי ריבוי ההשכלה כך ירבו אותיותיה.

עד אין קץ. וזהו מה צבי אין עורו מחזיק בשרו כו', והיינו לפי שהבשר והעור גדול כל כך, שגידול העור הוא מחמת הבשר שבתוכו, כך הנה בחינת תורה שבעל פה, גם כן גדולים עצם ההשכלה והאותיות כאחד, שהאותיות מתפשטים מצד עצם ההשכלה. מה שאין כן בתורה שבכתב אין האותיות מתפשטים מצד עצם ההשכלה, כי אם הארה בעלמא דרך רמז כנ"ל.

עדיין ההבנה בקצרה. אבל בתלמוד שנתוסף ההבנה וההשגה בהרחבה גדולה, לכך נתרבו שם צירופי האותיות מאד".

"וזהו שנקראת 'ארץ טובה ורחבה' – שמתרחבת עד אין קץ, שגם כל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש בכלל תורה שבעל-פה יחשב, ואזי מתרחבים האותיות כו'. ולכן, אין בתורה שבעל-פה הקפידא על דיוק האותיות כמו בתורה שבכתב, והראיה – שהמשנה מדברת בלשון זה וברייתא בלשון אחר, וכן גמרא בלשון אחר, והוא מטעם הנ"ל – שעיקר התורה שבעל-פה היא ההבנה וההשגה, והאותיות הם מתרכים ומשתנים לפי ההשגה" (תו"א בביאור).

מה שאין כן בתורה שבכתב אין האותיות מתפשטים מצד עצם ההשכלה, כי אם הארה בעלמא דרך רמז, כנ"ל.

[לסיכום]

התורה שב'כתב' שורשה גבוהה מאוד, בבחינת 'חכמה עילאה', הנקראת 'חכים ולא בחכמה ידיעא', ולכן אי אפשר לה לבוא לידי גילוי גמור בהבנה והשגה, רק לרמז עליה. משא"כ התורה שבעל-פה שורשה במדרגה נמוכה יותר, בבחינת 'חכמה תתאה', ולכן היא בערך ובגדר לבוא לידי גילוי גמור בהבנה והשגה].

מאחר שעיקר תורה שבעל פה הוא ההבנה וההשגה לכן "לפי ריבוי ההשכלה ממילא ירבו האותיות גם כן, כגון כשמשיגים העניין לעומקו יותר – על ידי גמרא ופירוש רש"י ותוספות ופוסקים – ממילא מתרכים האותיות. וכל ריבוי האותיות האלו הכל ממש בכלל תורה שבעל-פה יחשב, ואפילו מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש" (אור התורה כרך ז).

ולכן [התורה שבעל-פה] נקראת 'ארץ טובה ורחבה' – שמתרחבת והולכת עד אין קץ.

וזהו: 'מה צבי אין עורו מחזיק בשרו' כו' – והיינו לפי שהבשר והעור גדול כל כך, שגידול העור הוא מחמת הבשר שבתוכו – כך הנה בחינת תורה שבעל-פה גם כן גדולים עצם ההשכלה והאותיות כאחד, שהאותיות מתפשטים מצד עצם ההשכלה.

"וזהו שנקראת גם כן 'ארץ הצבי', שדומה לצבי, שאין עורו מחזיק את בשרו, שכשנלקח הבשר ממנו מתכווץ העור. אבל כל זמן שהבשר בו, אזי כל זמן שהבשר הולך וגדל כמו כן מתגדל עורו. והוא המשל לתורה שבעל-פה, שהיא 'מוחין דאימא', בחי' מוח ההבנה המתלבש בהאותיות בבחי' אור וכלי בגילוי, הילכך כל מה שמתרבה ההשגה ממילא מתרכים האותיות. וכמו שאנו רואים שבמשנה האותיות מועטים, לפי ששם

ובזה יובן מה שהתורה שבכתב נקראת בשם מקרא בלשון הגמרא, וקורא בתורה, שעל ידו הוא רק כמו קורא וממשיך אור אין סוף ב"ה על נפשו מההעלם שבמוח אל גילוי הלב כנ"ל, אך עדיין הוא כאילו הוא דבר בפני עצמו כאדם הקורא לזולתו, אבל בתורה שבעל פה אמרו מתניתין מלכתא כו', כמלך שמצוה כמ"ש במ"א, מפני שנעשה יחוד גמור חכמה בינה דעת בחכמה בינה דעת כו', וכמ"ש ואשים דברי בפיך דברי ממש, וכמו שאמר

פרק ז

גילוי אוא"ס בנפש האדם ע"י תורה שבע"פ הוא למעלה מהגילוי שע"י תורה שבכתב

ובזה יובן מה שהתורה שבכתב נקראת בשם 'מקרא' בלשון הגמרא – 'וקורא בתורה'⁹⁵, שעל־ידו הוא רק כמו 'קורא' וממשיך אור אין־סוף ב"ה על נפשו מההעלם שבמוח אל גילוי הלב, כנ"ל. אך עדיין הוא כאילו הוא דבר בפני עצמו, כאדם הקורא לזולתו – "שעם היות שזולתו בא אליו, הנה המה שני מהותים נפרדים זה מזה" (אור התורה כרך ז).

אבל בתורה שבעל־פה אמרו⁹⁶: 'מתניתין מלכתא' כו', כמלך שמצוה, כמ"ש במקום אחר⁹⁷.

היינו "שהאדם הלומד הוא עצמו ממש כמלך שמצווה, ואמרו: 'מאן מלכי? רבנן'" (שם).

[והטעם שיחוד זה הוא בתורה שבעל־פה

דוקא –]

מפני שנעשה יחוד גמור – חכמה־בינה־דעת בחכמה־בינה־דעת כו'.

"בתורה שבעל־פה העיקר הוא ההשכלה וההשגה, והשכלה זו מתייחדת עמו ביחוד גמור, עד שהיו לאחדים ממש" (שם), ואין זה כאדם

החוזר על דבריו של אחרים. ולכן בתורה שבעל־פה נעשה יחוד חכמה־בינה־דעת של האדם עם חכמה־בינה־דעת של הקב"ה, כי כאשר האדם לומד תורה שבעל־פה בהבנה והשגה בכחות חב"ד שבנפשו, נמצא שחב"ד שלו מקושרים ומיוחדים ביחוד גמור בחב"ד של הקב"ה, ואין זה כאדם הקורא לזולתו. ולכן בתורה שבעל־פה האדם יכול לחדש ולהוסיף משלו, וכתורה שבעל־פה ממש ייחשב, כיון שהוא 'כמלך שמצווה'. משא"כ על ידי הקריאה בתורה שבכתב, אף שהאדם קורא וממשיך אור אין־סוף ב"ה אליו, מכל מקום אינו מתאחד ומתדבק עם הקב"ה ממש כמו בלימוד תורה שבעל־פה, ולכן הרי הוא כאדם הקורא לזולתו, ואינו יכול לחדש בה שום דבר.

וכמ"ש⁹⁸ "ואשים דברי בפיך" – 'דברי' ממש.

"אותיות הדיבור שמדבר דבר הלכה זו, כיון שהם בטלים לגבי ההשכלה שבהן – שהרי כל גידולם תלוי באיכות ההשכלה כנ"ל – הרי אינן בחי' יש ודבר לעצמן כלל. ואור ההשכלה, שהיא חכמתו ית' המלוכשת בדבר הלכה זו, היא המאירה בגילוי בדברים אלו שמדבר בפיו, ולכן נקרא דיבור ההלכה שמדבר בשם 'דבר ה' ממש, כמ"ש 'ואשים דברי בפיך', 'דברי' ממש" (שם).

97. ראה תו"א פרשתנו סוף ד"ה וידבר אלקים וגו', ובביאורו שם.

98. ישע"י נא, טז.

95. נסמן לעיל הערה 81.

96. בביצה כח, ב: "מתניתין מלכתא". וראה הערת כ"ק אדמו"ר באוה"פ 'שמות ע' יב.

המגיד להבית יוסף אני המשנה המדברת בפך, שנעשה עצמות אחד בבחינת ביטול ממש, וזו היא בחינת דירה בתחתונים ממש. והגם שמצד התפשטות

ובכמו שאמר המגיד לה' בית יוסף⁹⁹: 'אני המשנה המדברת בפך'.

וזהו שמצינו אצל ה' בית יוסף, שהמגיד (מלאך) שלמד אתו תורה אמר לו 'אני המשנה המדברת בפך', שדברי התורה שלומד ואומר הן הן דברי הקב"ה ממש היוצאים מפיו, ולא דברי עצמו, כנ"ל.

[היינו:]

שנעשה עצמות אחד, בבחינת ביטול ממש.

על ידי לימוד התורה שבעל-פה (כדבעי), האדם מתאחד ומתעצם עם הקב"ה בבחי' ביטול מוחלט, כי חכמת האדם נעשית דבר אחת (כביכול) עם חכמת הקב"ה המלוכשת בתורה שבעל-פה.

וזהו היא בחינת 'דירה בתחתונים'¹⁰⁰ ממש.

על הכתוב 'ושכנתי בתוכם' אמרו רז"ל: 'נתאוהו הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים כמו שהוא דר בעליונים', היינו שעיקר רצונו ית' בבריאת העולמות הוא, שיהיה גילוי אלקותו ית' למטה כמו שהוא בגילוי למעלה בעולמות העליונים¹⁰¹.

ועיקר דירה זו נעשית על ידי לימוד תורה שבעל-פה דווקא, כי חכמתו ית' המיוחדת עם הקב"ה בכבודו ובעצמו נמשכת ומתגלית למטה

במוח הגשמי של האדם, וע"י זה דר הקב"ה (כביכול) במוח האדם התחתון. "וזהו שאמרו רז"ל: 'אין להקב"ה בעולמו אלא ד' אמות של הלכה' דייקא, דקאי על הלכות שבתורה שבעל-פה" (אורח"ת שם).

- משא"כ על ידי הקריאה בתורה שבכתב, אף שהאדם קורא וממשיך אור אין-סוף ב"ה אליו, מכל מקום אינו מתאחד ומתדבק עם הקב"ה ממש כמו בלימוד תורה שבעל-פה (כנ"ל). ודוקא כאשר דבריו של האדם עצמו נעשים תורתו של הקב"ה, אז הרי זו "דירה בתחתונים" לאמיתתה, שדבריו של האדם התחתון הם דירה להקב"ה שבה נמצאת חכמתו ית'.

[עד כאן נתבאר המעלה הנפלאה של תורה שבעל-פה שעיקרה הבנה והשגה, שדוקא על ידה נעשה יחוד גמור חב"ד שבאדם עם חב"ד של הקב"ה (כביכול), ונעשה 'כמלך המצווה' – אך לכאורה יש להקשות על זה, הרי התורה שבעל-פה ירדה ונתצמצמה הרבה יותר מתורה שבכתב, עד שהיא מתלבשת גם בדברים גשמיים מענייני העולם הזה ככל סדר זרעים וכו', וכיצד אנו אומרים שהיחוד עם הקב"ה על ידי התורה שבעל-פה הוא יחוד נעלה יותר מזו שבתורה שבכתב.

וזהו שממשיך ומבאר:]

והגם שמצד התפשטות עצם גילוי ההשכלה

והעלמות האור, כדרך השתלשלות, דמה חידוש יש בזה, שהרי כבר הוסד סדר ההשתלשלות באופן זה, ולמה מתאווה לדבר שיש כבר במציאות?

אך הענין, דדירה זו הוא שיהי' גילוי אלקותו ית' למטה כמו שהוא מתגלה למעלה, בלתי העלם וצמצום, שזהו נק' 'דירה', כאדם הדר בבית – שגופו של אדם דר שם בלי העלם וצמצום" (דרך מצותיך ע' קא, ב).

99. מגיד מישרים ר"פ ויקרא. ועוד.

100. תנחומא נשא טז. בחקותי ג. בראשית רבה סוף פ"ג. במדבר רבה פ"ג, ו. וראה תניא ריש פרק ל"ו (ובהנמסן בליקוט פירושים לשם).

101. "וזהו ענין דירה בתחתונים שארז"ל (תנחומא נשא) אשר 'נתאוהו הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים', דאין הפ' שדירה זו הוא ע"י התלבשות ריבוי הצמצומים

עצם גילוי ההשכלה לאור ה' בתורה שבעל פה, הנה לירידה גדולה נחשבת אצלה, להתפשט ולהתלבש בעשיה גשמית סדר זרעים כו', הנה על זה אמר הכתוב אשר נשאתי את ידי, והוא על דרך משל, שהיד יכול להרים הדבר הנופל ארצה ולשום למעלה על ראשו, כך הנה סוף מעשה במחשבה תחלה, ואשת חיל עטרת בעלה, ונעוץ סופן בתחלתן, שנקראת ארץ חפץ, פירוש, כלי להשראת רצונו ית', כי גילוי רצון עליון הוא בסוף מעשה דוקא, וכן בתורה שבעל פה הוא התגלות רצון העליון יותר מכתורה שבכתב, שאין לידע ממנה לברר מהות רצון עליון בכל הדינים והמשפטים כי אם על ידי תורה שבעל פה

'סוף מעשה במחשבה תחלה'¹⁰³, ו'אשת חיל עטרת בעלה'¹⁰⁴, ו'נעוץ סופן בתחלתן'¹⁰⁵.

שנקראת 'ארץ חפץ'¹⁰⁶, פירוש, כלי להשראת רצונו ית', כי גילוי רצון עליון הוא ב'סוף מעשה' דוקא, וכן בתורה שבעל פה הוא התגלות רצון העליון יותר מכתורה שבכתב, שאין לידע ממנה לברר מהות רצון עליון בכל הדינים והמשפטים, כי אם על ידי תורה שבעל פה דוקא.

למרות שהתורה שבעל פה יורדת להתלבש בעניינים גשמיים ובדברים שפלים, מכל מקום דווקא בזה היא מגיעה לשלימות תכלית כוונת התורה.

והדבר יובן על פי משל מבניית בית דירה, אף שיש בבני' זו ריבוי שלבים זו אחר זו, מכל מקום תכלית כל השלבים ממלאכת הבני' הוא מה שבסוף המלאכה יהיה הבית מוכן לדור בו בפועל, ודבר זה עלתה במחשבה תחילה, וזה

לאור ה' בתורה שבעל פה – הנה לירידה גדולה נחשבת אצלה, להתפשט ולהתלבש בעשיה גשמית – סדר זרעים כו'.

וכיצד אנו אומרים שעל ידי העסק בתורה שבעל פה נעשה יחוד גמור עם הקב"ה יותר מהיחוד שבתורה שבכתב.

הנה, על זה אמר הכתוב¹⁰²: "אשר נשאתי את ידי".

בהמשך לתחילת הכתוב: 'והבאתי אתכם אל הארץ' דקאי על תורה שבעל פה (כנ"ל) נאמר: 'אשר נשאתי את ידי' לתת אותה וגו', והוא לשון שבועה (כפרש"י). ויש להבין, מדוע לא נקט הכתוב להדיא לשון שבועה, כגון 'אשר נשבעתי וכיוצא בזה, ו"מה ענין הגבהת היד לכאן"? (מאמרי אדמו"ר האמצעי)

והוא על דרך משל, שהיד יכול להרים הדבר הנופל ארצה ולשום למעלה על ראשו. כך הנה

וראה אוה"ת חנוכה תתקכ"ט, ב שהטעם "שהוסד כן הוא, כדי להיות קיום המשכת האור בעולמות, שהרי הירידה הוא השפלה . . . אך כאשר ימצא בהתחלתו בחי' ומדריגה מה שאין נמצא בהעליון, לכך יתקיים התלבשות העליון בתחתון". עיין שם.

106. לשון הכתוב - מלאכי ג, יב. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"א ס"ע קמה, ובהנמקן שם.

102. שמות ו, ח.

103. פיוט 'לכה דודי'.

104. משלי יב, ד.

105. ספר יצירה פ"א מ"ז. ראה גם תו"א נב, א. ראה לקו"ת תצא לא, ב. ביאורי הזהר לצ"צ חלק ב' ע' תר, ומציין שם לכמה דרושים. וראה בלקו"ש ח"ו ע' 19 הערה 57 – שמבאר החידוש ב'סוף מעשה במחשבה תחילה' על 'נעוץ תחילתן בסופן', עיי"ש.

דוקא. וזהו ונתתי צבי בארץ החיים, פירוש שכל צביונו וחפצו הוא בארץ החיים בחינת תורה שבעל פה, ששם הוא גילוי אור ה' ורצונו ביתר שאת מבחינת תורה שבכתב, והרצון הוא מקור החיים. וזהו אשר נשאתי את ידי לתת אתה

(תורה שבעל-פה שנתלכשה בעניינים גשמיים) ולשים אותו למעלה על ראשו (היינו בבחי' רצונו ית' שלמעלה מבחי' חכמה').

וזהו "ונתתי צבי בארץ החיים"¹⁰⁷.

פירוש הכתוב לפי פשוטו הוא, שהקב"ה אומר שיתן ויחזיר את החמדה ואת ההדר ('צבי') בארץ החיים, היא ארץ ישראל, הקרויה כן על שם שבה יחיו המתים בזמן התחי' (מצו"ד שם).

[והולך ומבאר הפירוש הפנימי בזה, על פי המבואר לעיל שגילוי רצון העליון בתורה שבעל-פה הוא יותר מבתורה שבכתב:]

פירוש: שכל 'צביונו' ו'חפצו' הוא ב'ארץ החיים' – בחינת תורה שבעל-פה, ששם הוא גילוי אור ה' ורצונו ביתר שאת מבחינת תורה שבכתב, וה'רצון' הוא מקור החיים.

"ועתה יש לבאר ענין ונתתי צבי בארץ החיים", והוא עוד מעלה בענין תורה שבעל-פה, והיינו עוד טעם שני למה שנקראת 'ארץ צבי' (מלבד הטעם הנ"ל שעורו מתרחב וגדל):

"כי פירוש 'צבי' הוא ה'רצון' (מלשון 'צביוני', וכן 'לצביונו' נבראו) – הקב"ה שאל להם: רצונכם שאברא אתכם? וכן, 'ולא אביחם', תרגום: 'ולא צביתון' כו'. וכן בלשון הקודש גם כן פירושו חפץ או הדר ופאר, כמבואר בספרים). והיינו, שרצונו העליון ית' (ו'חפץ' הוא פנימיות הרצון, כנודע¹⁰⁸) הוא מלובש ומתגלה ב'ארץ החיים' דוקא, שהיא התורה שבעל-פה.

פירוש 'סוף מעשה [עלה] במחשבה תחילה', ו'נעוץ סופן בתחילתן'. וכך הוא גם בתורה, שאף שהתורה שבעל פה ירדה ממקום כבודה ונתלכשה לדון בעניינים גשמיים, מכל מקום דווקא על ידי ירידה זו ניתן לדעת ולהבין את רצונו של הקב"ה, ולבא לידי קיום המצוות בפועל.

ונמצא שהגם שהתלכשות בעניינים גשמיים נראית כירידה גדולה, מכל מקום לאמיתו של דבר ההיפך הוא הנכון, כי כל הגבוה יותר יורד למטה יותר, 'דהיינו, שבחי' 'ארץ העליונה' נקראת 'ארץ חפץ', פירוש, שהיא כלי להשראת רצונו ית', כי גילוי 'רצון העליון' שהוא למעלה מבחי' 'חכמה עילאה', הנה התגלותו ב'סוף מעשה' דוקא. וכן בתורה שבעל-פה הוא התגלות רצון העליון יותר מבתורה שבכתב, שאין לידע ממנה לבדה מהות רצון העליון בכל המשפטים והדינים, כי אם על ידי תורה שבעל-פה דוקא" (אוה"ת כרך ז).

ואף שהתורה שבעל-פה היא בבחינת מקבל ('אשת חיל'), והיא מקבלת כל הדינים מתורה שבכתב ('בעלה'), מכל מקום היא "עטרת בעלה" – כמו 'עטרה' ו'כתר' המקיף על הראש, כי דווקא על ידי ניתן לבוא לידיעת רצונו ית' ולידי קיום המצוות בשלימות.

- וזהו הפירוש הפנימי בכתוב 'והבאתי אתכם אל הארץ אשר נשאתי את ידי לתת אותה', שירידת האור האלקי בתורה שבעל-פה ('הארץ') היא כמשל היד שיכולה להרים דבר הנופל ארצה

107. יחזקאל כו, כ.
108. "יש בחי' רצון ובחי' חפץ", וההפרש שביניהם:

לאברהם ליצחק וליעקב כו', שהם המדות חסד גבורה תפארת, כי אשת חיל עמרת בעלה כו' כנ"ל. ונתתי אותה לכם מורשה אני הוי"ה, להיות בבחינת ואשים דברי בפך כו' כנ"ל.

אך כל גילוי אור ה' בבחי' המשכות אלו, הכל תלוי בלבו של אדם, כמו

(כמבואר לעיל), הרי הארץ היא בחינת 'ארץ חפץ', שהיא למעלה מחסד גבורה תפארת, וזהו שכתוב 'לתת אותה לאברהם כו' -] שהנותן ומשפיע הוא למעלה מן המקבל, היינו שהארץ העליונה (תורה שבעל-פה) בשרשה (ה'רצון') היא למעלה מן המדות (ה'אבות'), ועד שהיא יכולה להשפיע להן מלמעלה" (שם).

"ונתתי אותה לכם מורשה אני הוי"ה" – להיות בבחינת 'ואשים דברי בפך כו', כנ"ל.

שעל ידי לימוד תורה שבעל-פה נעשית בחינת 'אני הוי"ה' – היינו מהותו ועצמותו ית' ממש – כירושא לכל אחד ואחד מישראל, שירושא את התורה ועומד במקום ה"מוריש", היינו שדבריו הם דברי התורה ממש, 'כמלך המצווה', כנ"ל.

פרק ח

התעוררות האהבה בלב בתפלה היא הקדמה נחוצה לגילוי אור ה' בלימוד התורה

אך כל גילוי אור ה' בבחי' המשכות אלו – הכל תלוי בלבו של אדם, כמו¹¹⁰ "לכל אשר יחפץ הלב – ימנו"¹¹¹.

אוהבי, ואהבה היא בחי' חסד (שהיא פנימיותה), יצחק מדתו מדת הגבורה, כמ"ש 'ופחד יצחק', ויעקב מדתו מדת התפארת והרחמים, כי הוא השלישי באבות, ומדת התפארת היא המדה השלישית.

110. ראה משלי כא, א.

111. ועל דרך הכתוב 'אם ישים אליו לבו, רוחו ונשמתו אליו יאסוף'. לפי פשוטו כוונת הכתוב הוא, שאם

"וזאת עוד מעלת התורה שבעל-פה על התורה שבכתב, שתורה שבכתב – 'מקרא', הוא בחי' 'מוחין דאבא' בלבד, שהוא בחי' 'חכמה'. אבל אין בה כל כך גילוי 'רצון העליון' ממש שלמעלה מה'חכמה', שהרי אי אפשר להבין ולהורות איזה פסק דין שהוא 'רצון העליון' – לזכות או לחיוב, אסור או מותר כו' – מן התורה שבכתב, שאי אפשר להבין ממנה הפסק דין, שהוא רק בחי' 'חכמתו' ית' בלבד. אבל בתורה שבעל-פה בה מלוכש ומתגלה 'רצון העליון' ב"ה, שהוא ענין פסקי הדינין שבתורה שבעל פה – אסור מותר, שזהו 'רצון העליון' ב"ה. וזהו 'ונתתי צבי בארץ החיים' דוקא, שגילוי ה'רצון העליון' הוא בתורה שבעל-פה דוקא" (תו"א בביאור).

[ומפרש המשך הכתוב בפרשתינו:]

וזהו "אשר נשאתי את ידי לתת אתה לאברהם ליצחק וליעקב כו'" – שהם המדות חסד גבורה תפארת¹⁰⁹, כי "אשת חיל עמרת בעלה כו', כנ"ל.

"וזהו שכתוב 'לתת אותה לאברהם ליצחק וליעקב', שהם המדות חסד גבורה תפארת, ועם היות כי הם למעלה מבחי' מלכות הנקראת 'ארץ העליונה', מכל מקום, מחמת ש'נשאתי את ידי'

שיאמר רוצה אני נק' בשם 'רצון'. משא"כ 'חפץ', שהוא חפץ בפנימיות נקודת לבו, ששם משכן התענוג, שמתענג בדבר שהוא אשר יחפץ לו, ועל כן כל חפצו וכל ישעו ומגמת פניו משים בדבר הזה, כי כך הוא חפץ ומתאוה, ובכך הוא נרצה לו התענוג" (לקו"ת שה"ש כח, ד).

109. כידוע, ענינם של ג' האבות הוא ג' המדות העליונות – אברהם כנגד מדת החסד, כמרומו בקרא 'אברהם

לכל אשר יחפוץ הלב יטנו, לזאת צריך לעורר תחלה האהבה מקודם, לעורר האהבה בלבו בתפלה כדי שיהיה לכו חפץ באמת לגילוי אור ה', ולכן אמרו מזכירין יציאת מצרים בבקר ובערב, והיינו פרשת ציצית שכתוב שם להיות לכם לאלקים אני ה' אלקיכם, והענין, כי לא די בהתעוררות הלב בתפלת השחר לבד אלא ליומו, מכיון שאחר כך פונה לעסקיו, ואפילו מי שאינו בעל עסק, הנה בלימודו בבחינת עשיה סדר זרעים כו', נמשך הלב אחר גשמיות

ובערב, והיינו, פרשת ציצית, שכתוב שם "אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים] להיות לכם לאלקים, אני ה' אלקיכם"¹¹².

והענין: כי לא די בהתעוררות הלב בתפלת השחר לבד אלא ליומו, מכיון שאחר כך פונה לעסקיו [וההתעוררות הלב חולפת ועוברת].

מבואר לעיל שכדי לפעול גילוי אלקות בנפשו צריך להקדים תחילה התעוררות אהבה לה'. אך ההתעוררות שהאדם מעורר בעבודת התפלה בשחרית מספיקה רק למשך היום, וכיון שאחר כך האדם פונה לעסקיו הגשמיים, במילא ההתעוררות עוברת וחולפת. ולכן, בתפלת הערב צריך לעורר את האהבה מחדש, כפי שהולך ומבאר.

[ואף שלכאורה ענין זה שייך רק ב'בעלי עסק' שאחר תפלת השחר הם טרודים בעסקיהם, אבל 'יושבי אוהל' שאינם מפסיקים מלימודם כל היום לעסקים גשמיים, מדוע צריכים לעורר את האהבה פעם שנית בערב?

וזהו שממשיך לבאר:]

ואפילו מי שאינו בעל עסק, הנה בלימודו בבחינת 'עשיה' – סדר זרעים כו' – נמשך הלב

לזאת צריך לעורר תחלה האהבה מקודם, לעורר האהבה בלבו בתפלה, כדי שיהיה לכו חפץ באמת לגילוי אור ה'.

כלומר:

בכדי שהמשכת אלקות על ידי עסק התורה [שבכתב ובעל-פה] וקיום המצוות תהי' בגילוי למטה בנפש האדם, צריכה להיות הקדמה של התעוררות האדם באהבת ה' – ולא די לו בעסק התורה ועשיית המצוות לבד, כי אף שע"י עצם קיום המצוה נעשה קשר וחיבור בין האדם המקיים את המצוה עם הקב"ה המצווה את המצוות (וכן בלימוד התורה), מ"מ קשר וחיבור זה אינו נרגש בגילוי בנפש האדם, ולכן צריך להיות אהבת ה' בוערת בלב האדם, שישתוקק ויכסוף להידבק באור אין-סוף ב"ה בעצמו, ואז יאיר ויתגלה אור א"ס ב"ה בנפשו בעת קיום התורה ומצוותיו.

[ועל פי זה יתרץ מה שהקשה בתחילת המאמר, מה טעם מזכירים את הנס דיציאת מצרים יותר משאר הנסים, ועד שצריכים לזכור אותו פעמיים ביום – אחת ביום ואחת בלילה:]

ולכן, אמרו: 'מזכירין יציאת מצרים בבקר

אליו לבו – שלבבו יכסוף לדבקה בו ית', אזי 'רוחו ונשמתו אליו יאסוף', שיהי' מתאסף השראת אלקות אצלו בקרב איש ולב עמוק" (תו"א ריש פ' בראשית).
112. במדבר טו, מא.

הקב"ה ישים לבו אל האדם להשחית אותו, אזי 'רוחו ונשמתו' של האדם מיד 'אליו יאסוף' – אל ה' (רש"י, ועד"ז בשאר מפרשים). אבל המשמעות הפנימית של הכתוב, על פי דברי הזהר היא, דעל ידי שהאדם "ישים

הדברים בבחי' הסתר וצמצום, בחינת אלקים, וצריך לעורר עוד את האהבה ושמחה מנקודת הלב להיות גילוי בחינת הוי"ה כנ"ל. אך, לא די בהתגלות האהבה בזה לבד, כי אם על ידי תורה שבכתב, הקול קול יעקב כנ"ל, להיות קורא וממשיך בתורה גילוי אור ה' ממש, ואחר כך בתורה שבעל-פה, בחינת ביטול ממש, ולהיות בחינת ואשים דברי בפך כנ"ל, ודירה בתחתונים ממש נח ב כנ"ל, להיות בחינת הוי"ה אלקיכם כו' וד"ל.

ואחר כך בתורה שבעל-פה, בחינת ביטול ממש, ולהיות בחינת 'ואשים דברי בפך' כנ"ל, ודירה בתחתונים ממש כנ"ל, להיות בחינת 'הוי"ה אלקיכם' כו'. ודי למבין.

אחר הקריאה בתורה שבכתב צריך להיות העסק בתורה שבעל-פה, כי בזה מתאחד ומתדבק שכלו באלקות ביחוד גמור, ובבחינת ביטול ממש (כנ"ל), שדבר ה' ממש מדבר מפיו (בבחינת 'ואשים דברי בפך'), וגם הדברים שהאדם מחדש בתורה שבעל-פה הם דברי התורה שהקב"ה מדבר מפיו. וזהו אמיתית ענין ה'דירה לו ית' בתחתונים', כפי שנתבאר לעיל.

וזהו מה שכתוב בפרשת יציאת מצרים (שצריך לזכור בבוקר ובערב) 'להיות לכם לאלקים, אני הוי' אלקיכם', שבחינת 'אני הוי"ה' ממש, דהיינו מהותו ועצמותו ית', מתגלה בנפש האדם על ידי עסק התורה שבעל-פה, עד שנעשה בבחי' 'אלקיכם', אלקה שלכם, כוחכם וחיותכם, היינו שנתפסת ונקלטת בו עד שנעשית כל כחו וחיותו. ואזי דבריו הם דברי הקב"ה ממש.

הוא מגן ונרתק לשם הוי', להעלים האור והחיות הנמשך משם הוי' המהוה מאין ליש שלא יתגלה לנבראים ויבטלו במציאות" (תניא שער היחוד והאמונה ריש פ"ו).

אחר גשמיות הדברים, בבחי' הסתר וצמצום, בחינת 'אלקים'¹¹³ – ולכן נפסקת התעוררות אהבתו לה'.

וצריך לעורר עוד את האהבה ושמחה מנקודת הלב, [כדי] להיות גילוי בחינת 'הוי"ה', כנ"ל – כי רק ע"י התעוררות האהבה בלב יכול להיות גילוי אלקות בנפשו (כנ"ל).

אך לא די בהתגלות האהבה בזה לבד, כי אם על ידי תורה שבכתב, "הקול קול יעקב" כנ"ל, להיות 'קורא' וממשיך בתורה גילוי אור ה' ממש.

בכדי להמשיך גילוי אלקותו ית' למטה, לא די לעורר את האהבה בלב בעת התפלה, אלא ההמשכה בפועל היא על ידי 'קורא בתורה', לימוד תורה שבכתב, שהיא בחי' הקול המקשר ומחבר את המוח עם הלב כנ"ל, ואותיות התורה הם שמותיו של הקב"ה ממש, וכאשר האדם 'קורא בתורה' הוא קורא וממשיך את הקב"ה לבוא אליו בגילוי למטה, כאדם הקורא את חבירו לבוא אליו.

113. "שם אלקים הוא שם מדת הגבורה והצמצום, ולכן הוא גם כן בגימטריא הטבע, לפי שמסתיר האור שלמעלה המהוה ומחיה העולם ונראה כאילו העולם עומד ומתנהג בדרך הטבע. ושם אלקים זה

ברוכים הבאים לאוצר הגדול של שיעורי חסידות

אוצר בלום של מגוון שיעורים בכל המקצועות
בחסידות

מכונס לפונדק אחד כאופן הכי נוח והכי יפה
ממיטב המשפיעים שיחי'

היכנס

תרומ

הרשמה לרשימת התפוצה

מומלצים

חדש!

שיעור שבועי בדרך מצותיך
הרב מענדל וועכטער - באדיש

פרשת השבוע
(לשון הקדש)

מיוחד! לפרשת תצוה
תורה אור מאמר ד"ה ועשית ציצ

פרשת השבוע
(אידיש)

מיוחד! לפרשת תצוה
תורה אור מאמר ד"ה ועשית ציצ

ברוך שהחיינו וקימנו לזמן הזה!

בשמחה רבה אנו רוצים להודיע שבעזרת השם נפתח
שערי האתר החדש

המכיל אלפי שיעורים בחסידות: תניא, תורה אור, לקוטי תורה, דרך
מצותיך, מאמרי חסידות ועוד - הכל בסדר מסודר דבר דבור על
אופניו, שעדיין לא נראה כבושם הזה.

כמו כן, אפשר למצוא שיעורים מסודר לפי פרשת השבוע ומועדים
ונושאים שונים.

כתובת האתר: otzerhachassidus.com

סעמי וראו כי טוב...

מכון אשכנז באמא

טטרונני חומט "טמרת"

לזכות

השליח הרה"ת ר' יוסף יצחק וזוגתו מרת
שטערנא שרה שיחיו מינץ
ולזכות הילדים מנחם מענדל, אייזיק גרשון,
צמח, משה, וחי' מושקא שיחיו מינץ

שיהיו להם ברכות בכל מכל כל בטוב הנראה והנגלה,
ושירונו מהם הוריהם אידישע חסידישע נחת

לעילוי נשמת

הרה"ת הרה"ח ר' בנימין זאב בן הרה"ת
הרה"ח ר' אברהם שיבלחט"א סילווער
נתנדב ע"י ולזכות הוריו הרה"ת הרה"ח
אברהם וזוג' שיחיו סילווער

שיהיו להם ברכות בכל מכל כל בטוב הנראה והנגלה

נדבת

ר' יוסף הלוי וזוגתו מרת חנה מלכה שיחיו
גורביץ

לזכות כל משפחתו

שיהיו להם ברכות בטוב הנראה והנגלה בכל מכל כל

לעילוי נשמת

הרה"ת ר' אליהו ציון בן הרה"ת ר' חנניה ומרת ברוכה
ולזכות מרת סופי' בת גרז שתבלחט"א
ולזכות ר' חיים שמעון בן רחל,
ומרת חי' לאה בת ראשקא שיחיו

נדבת אוריאל בן סופי' וזוגתו מרת חנה טויבע
בת חי' לאה ומשפחתם שיחיו
שיהיו להם ברכות בכל מכל כל בטוב הנראה והנגלה

מנדבים חודשיים

לזכות הרה"ת ר' שמואל דוד וזוגתו שיחיו

ניומאן וכל משפחתם

לזכות ר' יעקב בן חנה שיחיו גרסון וכל משפחתו

לזכות משפחת באביטש

שיתברכו בכטו"ס בבני חיי מזוני ובכולם

רווחי

לזכות משפחת אהרן

שיתברכו בכטו"ס בבני חיי מזוני ובכולם

רווחי

Refuah Sheleima for

Daniel Reuvein ben Dina

Donated Anonymously

לזכות

הרה"ת ר' לוי הלוי בן שרה

וזוגתו מרת שיינא מלכה בת רחל

ובניהם יהודית, צבי הירש הלוי, חי'

מושקא בת שיינא מלכה

לזכות

הרה"ת ר' שלום דובער וזוגתו מרת חי'

מושקא גורביץ וכל משפחתם

לזכות הרה"ת ר' יוסף רסקין

וכל משפחתו

לזכות התמים אליה סילפין

לזכות הרה"ת ר' נפתלי

מיכאלאווסקי וכל משפחתו

לע"ג בתיה בת שלמה הלוי ע"ה

לזכות לוי וזוגתו מרת רבקה

לאה ובניהם חי' מושקא, מנחם

מענדל, ובתיה מינא געלב

לזכות הרה"ת ר' שרגא

פייועל בראוד

לזכות

כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

ולזכות

הרבנית הצדקנית חי' מושקא

לזכות הרה"ת ר' אברהם דוד

ומרת רחל לאה טיברג

מנדבים חודשיים

לע"נ ר' ראובן בן ר' יוסף
רובינשטיין ע"ה נדבבת
חתנו ר' מיכל קארצאג

לזכות יהודית
ולזכות אחיותיה חי' מושקא,
זעלדא, ואחיה שרגא
פייוויש, מנחם מענדל
נדבת הורי' מרדכי אברהם
ישעיהו וזוגתו מרת אסתר
שפרה טלזנר

לזכות הרב ומשפיע שמואל לו,
שימשיך בעבודתו הקודש
מאת תלמידו שאול גנולי

לזכות
World Trade Copiers
ואברהם הולצברג

לזכות הת' מנחם מענדל
בן שיינא באשא

לזכות אסתר בת רחל

לזכות הילד חייל בצבאות ה'
אברהם זאב בן שיינא באשא

לזכות ר' לוי יצחק הלוי
וזוגתו מרת חנה קורניסקי
וכל יוצאי חלציהם
ולזכות 'חדר מנחם' מלבורן
אוסטרליה

לע"נ ראובן אברהם
בן אלתר שלמה זלמן

לע"נ הרה"ח הרה"ת ר' שמואל
אייזיק הלוי ע"ה פאפאק
נדפס על ידי ולזכות משפחתו

לזכות ולרפו"ש עבור
חי' אלה שתחי' בת ריסא
ולזכות עמנואל בן חי' סאשה

לזכות ולרפו"ש ליוסף יצחק בן
אירים ודורי בן אורח

לזכות אשר בן רינה לזיווג
משורש נשמתו ולגאולה
שלימה של עם ישראל
בקרוב ממש

לזכות ולרפו"ש לשאול אליהו
שיחי' בן חנה רבקה שתחי'

לזכות מרת חנה מינא
בת שושנה אביבה

לע"נ הר"ר כתרילאל שלום בן
הר"ר חיים יצחק ע"ה

לזכות הרה"ת ר' יונתן מיכאל
הכהן בן ריסא, וכל משפחתו

לזכות הרה"ת ר' נחמן דוב
שיחי' בן מאלע, וכל משפחתו

לע"נ יחזקאל בן יוסף חיים
ולע"נ רבקה בת יחזקאל

לזכות הרה"ת ר' אברהם
אברמסון וכל משפחתו

לזכות התמים מיכאל זהבי

לזכות הרה"ת ר' ישראל מאיר
אברמסון וכל משפחתו

לע"נ הרה"ת אברהם ישעי'
בהרה"ת עובדי' ע"ה שטראקס

לזכות בת שבע שתחי'
בת הרה"ת יוחנן מרזוב
וכל משפחתו

לזכות דינה בת שבע
בת מאירה אסתר

לזכות פערל רייזל
בת אהובה ברכה

לזכות הרה"ת ר' יהושע
בירקאוויץ וכל משפחתו

לע"נ רבקה אלטא
בת חנה לאה ע"ה

לע"נ הילדה היקרה עדאל
שיינא ע"ה בת הרה"ת מרדכי
אליה ילחט"א האנאווער

לזכות הרה"ת ר' אביגדור
סימאנדס וכל משפחתו

לזכות הרה"ת ר' חיים משה
וזוגתו מנוחה רחל ובניהם מנחם
מענדל ופעסיא

לקראת הילולת רבינו הזקן בעל התניא והשו"ע זי"ע השתתפו בהפצת תורתו בכל רחבי תבל במדה שלא היתה מעולם!!

ידידינו היקר!!

אתם נהנים מקונטרסים היפים מדי שבוע בשבוע??
אנא קח חלק בההוצאות השוטפות של הוצאת הקונטרסים!!

**תרום רק דולר אחד
לקונטרס!!**

ס"ה סכום של \$50 לשנה

וכל המוסיף הרי זה משובח!!

תתקשרו עכשיו בנדבת לבבכם:

טלפון א"י: 0504109309 טלפון חו"ל: 929-251-4732

אימייל: info@otzerhachassidus.com 310-662-3437

rabbigelb@gmail.com

בקצה המזלג,

מה עומדת תחת המפעל הגדול הזה ??

- צוות המכון הוא 8 אברכים ת"ח העורכים
- הביאור, ומגיהים כל קונטרס
- מדפיסים אלפי קונטרסים מדי שבוע בשבוע
- מופצים במאות בתי מדרשות בארץ ובחו"ל
- מפיצים באימייל לאלפי אנשים
- ההוצאות הוא יותר מעשרים אלף דאלער לחודש!!
- הקונטרס הוא בחנם! בלא שום תשלום מעות.

ולעת הזאת אנא פונים אליכם, אנא אל תחמיצו את השעה, ותרום עכשיו סכום הגון,
כדי שיהיה ביכלתינו להמשיך בהוצאה לאור קונטרסים אלו תמידין כסדרן.

ובזכות זה תתברכו בכל ברכות האמורות בתורה, בבני חיי ומזוני רוויחי, נחת ואושר וכט"ס.

מכון לעבדך באמת